

Ankestyrelsens statistikker

Førtidspension

Årsstatistik 2012

Ankestyrelsen

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
1 Tendenser 2008-2012	3
1.1 Færre tilkendelser af førtidspensioner i 2012	3
1.2 Uændret andel deltager i forudgående beskæftigelsesrettede foranstaltninger	7
1.3 Gennemsnitsalderen for en ny førtidspensionist er svagt faldende	8
1.4 Faldende andel af ikke-vestlige indvandrere blandt nye førtidspensionister	10
1.5 Mindre stigning i andelen af nye førtidspensionister med en psykisk diagnose indenfor de seneste fem år	12
1.6 Helbredet er et centralt element i ressourceprofilen	13
1.7 Halvdelen af de nye førtidspensionister er uden forudgående beskæftigelse	15
1.8 Fald i andel der kom fra kontanthjælp	17
1.9 Kortere sagsbehandlingstid i kommuner og nævn	18
2 Sagsbehandlingen af sager om førtidspension	20
2.1 82 procent af kommunernes afgørelser om førtidspension er en tilkendelse	20
2.2 Syv ud af ti ansøgninger på det foreliggende grundlag ender med afslag	20
2.3 Genoptagelse til ny vurdering resulterer næsten altid med opretholdelse	21
2.4 Læger er de primære samarbejdspartnere	22
2.5 I langt hovedparten af sagerne er der indhentet lægeerklæring	23
3 Hvem får førtidspension?	25
3.1 Hvor i landet tildeles flest førtidspensioner?	25
3.2 Overvægt af afslag til de 30-49årige	26
3.3 Psykiske lidelser er diagnosen i ca. halvdelen af både tilkendelser og afslag	27
3.4 Unge tilkendes oftere førtidspension grundet psykiske lidelser end ældre	28
3.5 Forskel på mænd og kvinder i tilkendelser på baggrund af bevægeapparatsygdomme	28
3.6 Ikke-vestlige indvandrere får lidt oftere afslag på førtidspension end danskere	31
3.7 Tidligere beskæftigede inden for offentlig administration mv. fik ikke så ofte førtidspension som andre	32
3.8 Nye førtidspensionister uden forudgående beskæftigelse modtog primært overførelsesindkomst forud for tilkendelsen	33
4 Tema om beskæftigelsesrettede foranstaltninger	34
4.1 Tendenser 2008 -2012 om beskæftigelsesrettede foranstaltninger	35
4.2 Regionale forskelle i beskæftigelsesrettede foranstaltninger	35
4.3 Diagnosen har betydning for deltagelsen i beskæftigelsesrettede foranstaltninger	36
4.4 De 20-29årige deltager hyppigst i beskæftigelsesrettede foranstaltninger	37
4.5 Flere mænd end kvinder deltog ikke i beskæftigelsesrettede foranstaltninger	39
4.6 Ca. hver fjerde både med og uden forudgående beskæftigelse havde ikke deltaget i foranstaltninger	40
4.7 Nye førtidspensionister som forudgående havde lønindkomst deltog ikke så ofte i foranstaltninger	41
4.8 2 ud af 3 tilkendelser på det foreliggende grundlag sker efter deltagelse i	

foranstaltninger	42
4.9 Indvandrere deltager i samme omfang som danskere i beskæftigelsesrettede foranstaltninger	43
4.10 Knap to ud af tre nye førtidspensionister havde deltaget i arbejdsprøvning uanset oprindelsesland	44
5 Dansk førtidspension til personer, der bor i udlandet	45
5.1 Udviklingen i ansøgninger om førtidspension fra personer bosat i udlandet	47
5.2 Ansøgere om førtidspension bosat i udlandet er gennemsnitligt ældre end ansøgere i Danmark	49
5.3 Flere mænd end kvinder bosat i udlandet ansøger om førtidspension	50
5.4 Ansøgere om førtidspension bosat i udlandet har typisk en erhvervsuddannelse eller en kort uddannelse	51
5.5 To tredjedel har andet statsborgerskab end dansk	52
5.6 Færre ansøgere bosat i udlandet har psykiske lidelser end ansøgere bosat i Danmark	53
5.7 Ansøgere om førtidspension bosat i udlandet har næsten altid været i forudgående beskæftigelse	55
Bilag 1 Indsamling og behandling af data	58

Forord

Ankestyrelsen udgiver hvert år statistikken *Førtidspensioner: Årsstatistik*, der belyser aspekter af årets afgørelser i førtidspensionssager. Denne årsstatistik for 2012 er den sidste efter reglerne om førtidspension fra 2003, da reglerne om førtidspension er ændret med virkning fra 1. januar 2013.

De nye regler adskiller sig blandt andet ved, at unge under 40 år som udgangspunkt ikke skal have førtidspension, men i stedet skal have en helhedsorienteret og tværfaglig indsats i et eller flere ressourceforløb. Personer over 40 år kan fortsat få tilkendt førtidspension. Men som udgangspunkt skal de først deltage i et ressourceforløb. Hvis det helt åbenbart ikke tjener noget formål at forsøge at udvikle arbejdsevnen, kan kommunen tilkende førtidspension, uden at borgeren først har været igennem et ressourceforløb.

Kvaliteten af statistikken afhænger i høj grad af den indsats, som medarbejderne i kommuner og nævn udfører med at indberette oplysninger om afgørelserne i sager om førtidspension. Ankestyrelsen vil gerne takke de medarbejdere, der er med til at sikre fyldestgørende og korrekte oplysninger.

- Kapitel 1 beskriver udviklingen i afgørelser om førtidspension i perioden 2008-2012. Det uddybes blandt andet, hvordan afgørelserne har udviklet sig på henholdsvis tilkendelser og afslag, hvilket grundlag kommunerne har truffet afgørelsen på og udviklingen i hvilke diagnoser, der ligger til grund for tilkendelser af førtidspension.
- Kapitel 2 har blandt andet fokus på, hvordan afgørelserne fordeler sig efter sagens udfald, og hvad der er baggrund for ansøgningen om førtidspension.
- Kapitel 3 beskriver de personer, som søgte om førtidspension i kommunerne i 2012 efter lov om social pension (2003- ordningen). Der er blandt andet fokus på, hvor i landet der tildeles flest førtidspensioner, nye førtidspensionisters tidligere beskæftigelse og indkomst.
- Kapitel 4 er et tema med fokus på, hvad der karakteriserer nye førtidspensionister, der ikke har deltaget i beskæftigelsesrettede foranstaltninger forud for tilkendelsen af førtidspension. Ifølge lov om social pension fra 2003 skal arbejdsevnen være afprøvet inden, der indledes en førtidspensionssag. Men i visse særlige situationer ville førtidspensionssagen kunne påbegynde uden, at de relevante muligheder for at forbedre arbejdsevnen har været afprøvet i praksis.
- Kapitel 5 omhandler tilkendelse af dansk førtidspension til personer, der bor i udlandet. Grundlaget for denne statistik er indberetninger af afgørelser fra

Pensionsstyrelsen, som har truffet afgørelser i ansøgninger fra danske og udenlandske statsborgere bosat i udlandet. De opgaver, som Pensionsstyrelsen hidtil har varetaget i forhold til førtidspension til personer, der bor i udlandet, er pr. 1. juni 2013 overført til Udbetaling Danmark.

Størstedelen af de data, som er grundlaget for årsstatistikken, kan findes via Tal fra Ankestyrelsen, som findes på Ankestyrelsens hjemmeside www.ast.dk. Her er det også muligt at trække data på kommuneniveau. Talportalen giver mulighed for at udtrække data fra et udvalg af Ankestyrelsens statistikker.

Årsstatistikken udkommer elektronisk på Ankestyrelsens hjemmeside.

1 Tendenser 2008-2012

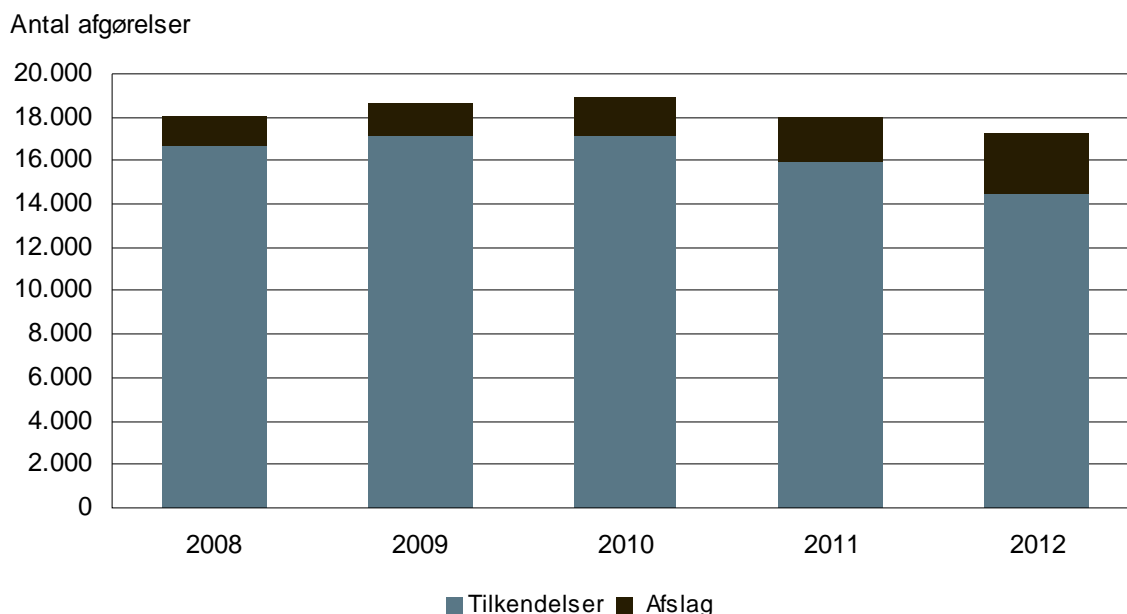
I dette kapitel belyses udviklingen i tilkendelser af førtidspension inden for de seneste 5 år. Det uddybes blandt andet, hvordan afgørelserne har udviklet sig på henholdsvis tilkendelser og afslag, hvilket grundlag kommunerne har truffet afgørelsen på og udviklingen i diagnoser. Afgørelserne vedrører lov om social pension efter 2003-ordningen. Reglerne om førtidspension er ændret med virkning fra 1. januar 2013, men sager, der er påbegyndt efter den gamle ordning fra 2003, vil blive afgjort efter det tidligere lovgrundlag.

1.1 Færre tilkendelser af førtidspensioner i 2012

I 2012 fik 14.450 borgere tilkendt en førtidspension. Det er et fald på 10 procent i forhold til 2011, hvor 15.969 personer fik tilkendt førtidspension. I 2012 fik 2.779 afslag på ansøgning om førtidspension, det er en stigning på 39 procent i forhold 2011, hvor 2.020 fik afslag, se *figur 1.1*.

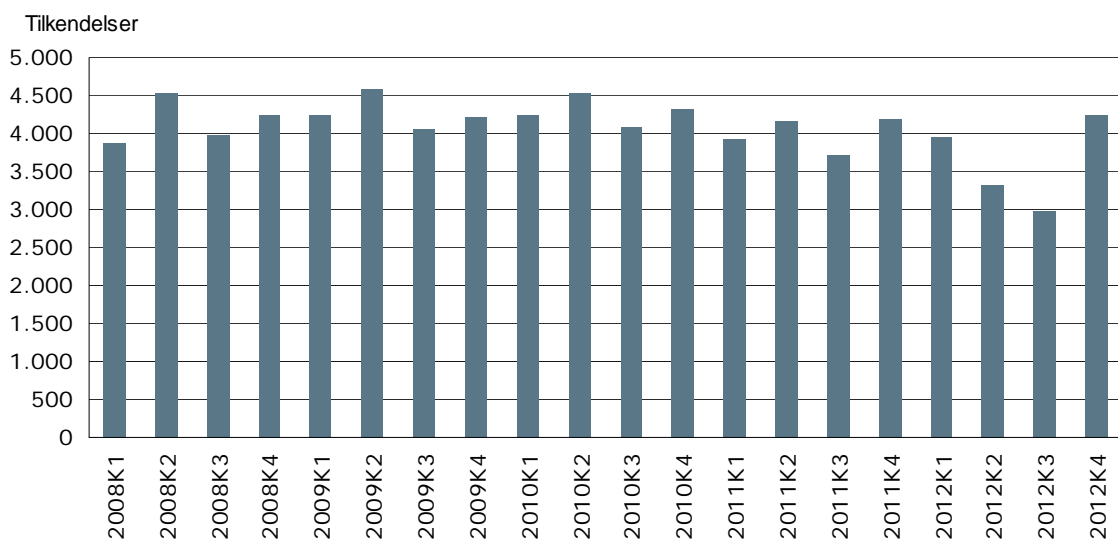
Udviklingen i antallet tilkendelser af førtidspension inden for de seneste 5 år viser en stigning i antallet af tilkendelser frem til 2010, hvorefter antallet af tilkendelser falder frem til 2012. Udviklingen i antallet af afslag viser en stigning i hele perioden fra 1.218 afslag i 2008 til 2.779 afslag i 2012, se *figur 1.1*.

Figur 1.1 Antallet af tilkendelser og antallet af afslag på førtidspension. 2008-2012

Kommunernes tilkendelse af førtidspension har mindre sæsonudsving over året. Kommunerne tilkender normalt flest førtidspensioner i 2. kvartal og færrest i 3. kvartal, hvor sommerferieperioden indgår. Men 2012 har været atypisk med mange tilkendelser i 1. kvartal og ikke mindst i 4. kvartal. Stigningen i 4. kvartal kan være præget af den ny lovgivning, som skulle træde i kraft pr. 1. januar 2013, se *figur 1.2*.

Figur 1.2 Antallet af tilkendelser af førtidspension fordelt på kvartaler, 2008-2012

Grundlaget for statistikken om afgørelser om førtidspension

Ankestyrelsens årsstatistik er en afgørelsesstatistik, der omfatter antallet af afgørelser og ikke antallet af personer, der tilkendes førtidspension. Hvis der i løbet af året er truffet flere afgørelser om den samme person, vil personen indgå i statistikken hver gang, der er truffet en afgørelse.

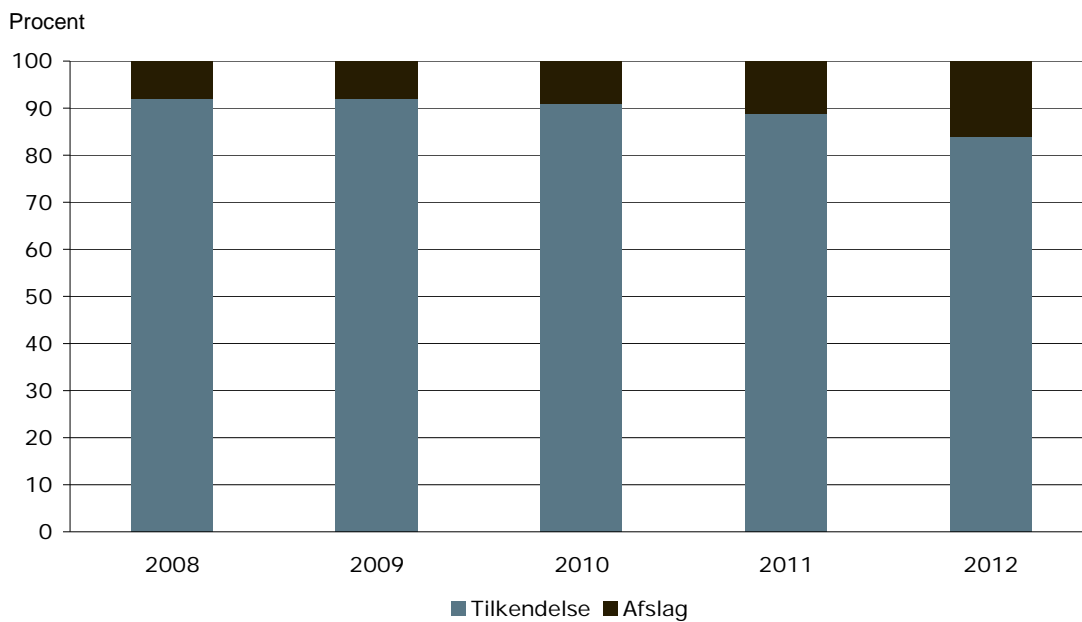
Andelen, der indgår med flere afgørelser, skønnes dog at være mindre end en procent af det samlede antal årlige afgørelser.

Grundlaget for statistikken er de indberetninger af afgørelser om førtidspension, som kommuner og nævn træffer efter lov om social pension (2003-ordningen)

Stigende andel af ansøgerne får afslag på førtidspension

I 2012 fik 16 procent af ansøgerne afslag på en førtidspension. Det er en stigning i forhold til de seneste fem år, hvor mellem 8 -11 procent af ansøgerne fik afslag på førtidspension, se figur 1.3.

Figur 1.3 Tilkendelser og afslag på førtidspension til ansøgere uden pension, 2008-2012

Kommunernes forskellige grundlag for behandling af en førtidspensionssag

Lov om social pension(2003-ordning)

Helhedsvurdering

- § 17, stk. 1, 1. pkt., omhandler ansøgninger, hvor der er et krav om helhedsvurdering i forhold til alle muligheder for hjælp i den sociale lovgivning.
- **Det foreliggende grundlag**
- § 17, stk. 1, 2.-3. pkt., omhandler ansøgninger, hvor ansøger ønsker, at sagen behandles på det foreliggende dokumentationsgrundlag
- **Uden samtykke**
- § 17, stk. 2, omhandler sager, hvor kommunen har påbegyndt sagen uden ansøgers samtykke

Helhedsvurdering

Efter 2003-ordningen havde kommunerne pligt til at foretage en helhedsvurdering af en ansøgning om førtidspension. Det indebærer, at de skal vurdere ansøgningen i forhold til alle relevante hjælpemuligheder efter den sociale lovgivning - ikke kun i forhold til ansøgningen om førtidspension. Der er i den viste periode fra 2008-2012 mindre ændringer i andelen, der blev tilkendt førtidspension på baggrund af en helhedsvurdering. I 2012 blev 94 procent af tilkendelserne af førtidspension tilkendt på grundlag af en helhedsvurdering. Det er et mindre fald i forhold til 2011, hvor det var det 95 procent, men det samme niveau som i 2008, se figur 1.4.

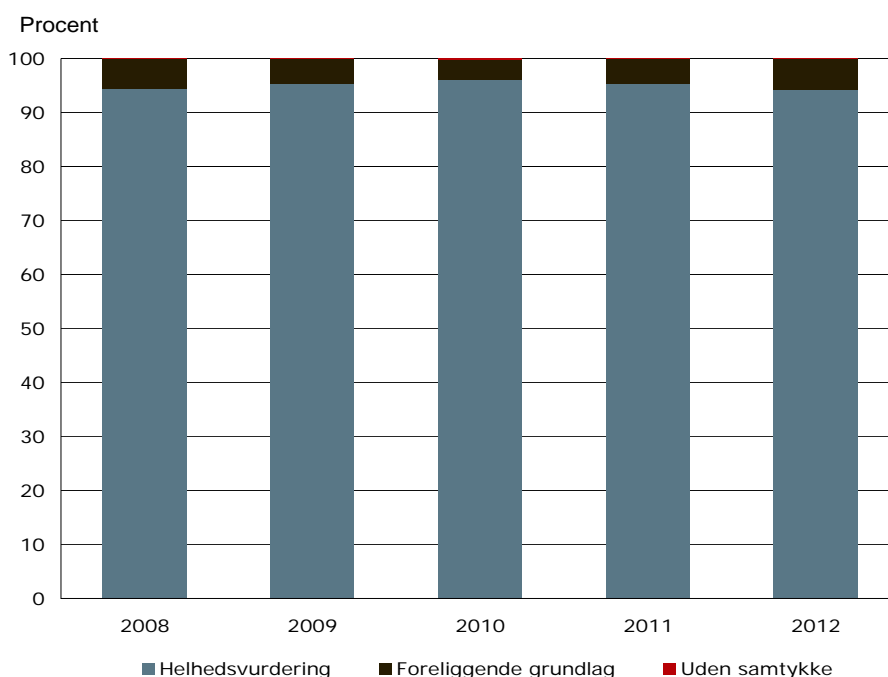
På det foreliggende grundlag

Efter pensionsloven har borgeren mulighed for at stille krav om, at ansøgningen om førtidspension behandles på det foreliggende grundlag. I 2012 udgjorde ansøgninger om førtidspension på det foreliggende grundlag 6 procent af det samlede antal tilkendelser, det var en mindre stigning fra at udgøre 2 procent af ansøgningerne i 2011, se figur 1.4.

Uden samtykke

Kommunerne havde ligeledes mulighed for at påbegynde en sag eller træffe afgørelse om tilkendelse af førtidspension til en person, der ikke selv har rettet henvendelse herom (§ 17, stk. 2). Andelen af førtidspensioner, som blev tilkendt uden samtykke, udgør under en procent af det samlede antal afgørelser i hele femårsperioden, se figur 1.4.

Figur 1.4 Tilkendelser af førtidspension fordelt på grundlaget for sagen. 2008-2012

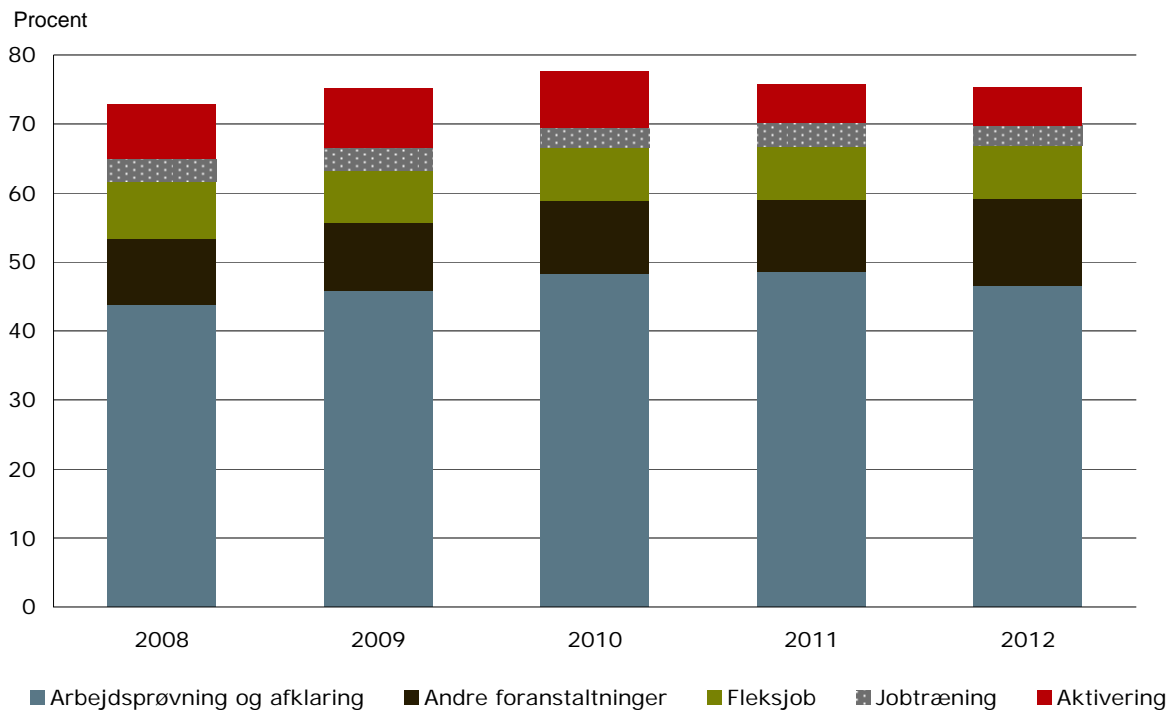
1.2 Uændret andel deltager i forudgående beskæftigelsesrettede foranstaltninger

Ifølge lov om social pension (2003-ordningen) skal alle foranstaltninger, der kan forbedre arbejdsevnen, være afprøvet, inden der indledes en førtidspensionssag. For at sikre at personer, der tilkendes førtidspension, ikke har en arbejdsevne, der kan give dem aktiv selvforsørgelse frem for at modtage førtidspension, skal arbejdsevnen som udgangspunkt være afprøvet gennem beskæftigelsesrettede foranstaltninger.

I 2012 havde 75 procent af alle nye førtidspensionister deltaget i mindst én beskæftigelsesrettet foranstaltning forud for tilkendelsen af førtidspension. Denne andel er uændret i forhold til 2011. Men i forhold til 2008 er der en mindre stigning i deltagelse i beskæftigelsesrettede foranstaltninger fra 73 procent til de 75 procent i 2012, se *figur 1.5*.

Figuren viser alene den seneste beskæftigelsesrettede foranstaltning, som den nye pensionist har deltaget i. Det er især andre foranstaltninger, som er steget de seneste fem år, mens færre som seneste foranstaltning har været i aktivering og fleksjob, se *figur 1.5*.

Figur 1.5 Andel af nye førtidspensionister med forudgående seneste deltagelse i beskæftigelsesrettede foranstaltninger. 2008-2012

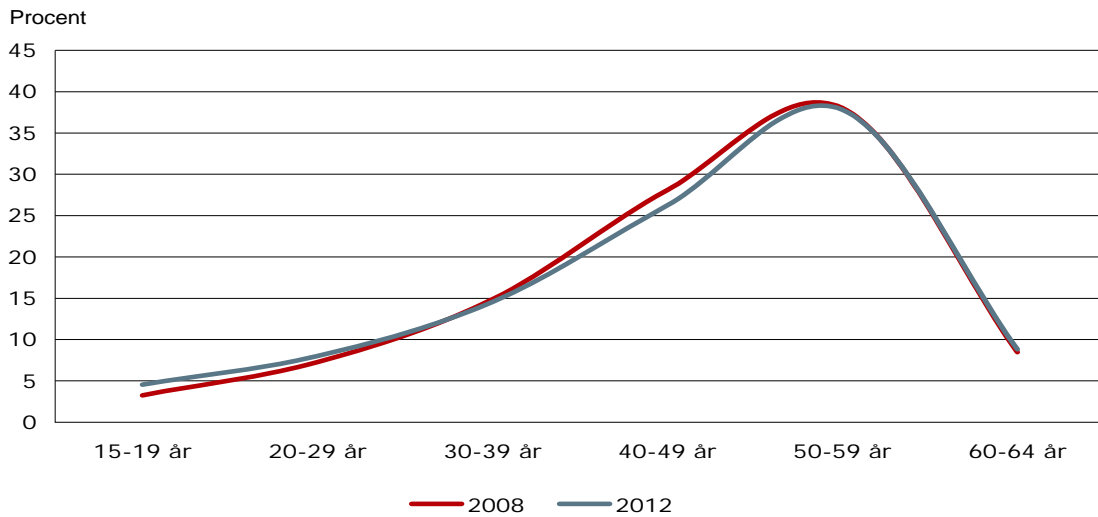
Note: Der er mulighed for deltagelse i flere forskellige beskæftigelsesrettede foranstaltninger; men figuren viser alene, hvilken foranstaltning den nye førtidspensionist deltog i umiddelbart forud for tilkendelsen

1.3 Gennemsnitsalderen for en ny førtidspensionist er svagt faldende

De seneste fem år er den gennemsnitlige alder for nye førtidspensionister faldet med 0,4 år fra 46,2 år i 2008 til 45,8 år i 2012.

Faldet i den gennemsnitlige alder for en ny førtidspensionist skyldes, at der i 2012 var en større andel af nye førtidspensionister i aldersgrupper 15- 19 år og færre nye førtidspensionister i aldersgrupperne 40- 49 år og 50-59 år sammenlignet med 2008, se figur 1.6.

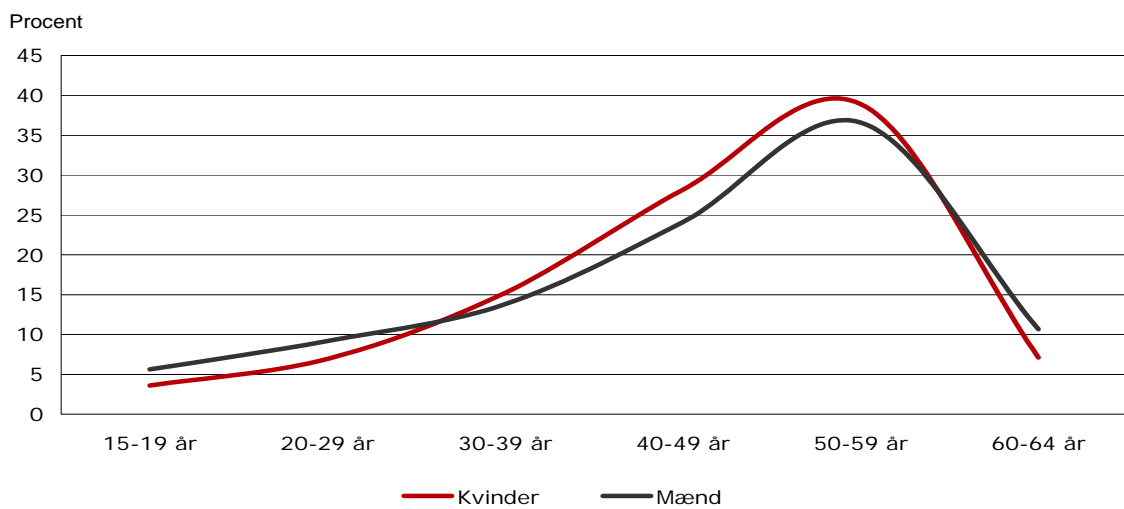
Figur 1.6 Aldersfordeling for nye førtidspensionister. 2008 og 2012

Forskelle i mænds og kvinders alder ved tilkendelse af førtidspension

I 2012 fik en større andel af kvinder end mænd i aldersgrupperne 30-39 år, 40-49 år og 50-59 år tilkendt førtidspension, mens en større andel af mænd under 30 år og over 60 år fik tilkendt førtidspension, se *figur 1.7*.

Figur 1.7 Tilkendelser af førtidspension fordelt på køn og alder. 2012

1.4 Faldende andel af ikke-vestlige indvandrere blandt nye førtidspensionister

Andelen af tilkendelser af førtidspension til ikke-vestlige indvandrere er faldet over en femårsperiode. I 2008 udgjorde tilkendelse af førtidspension til ikke-vestlige indvandrere 17,2 procent af alle nye tilkendelser af førtidspension, mens de i 2012 udgjorde 14,5 procent. I samme periode steg deres andel af befolkningen fra 6,2 procent i 2008 til 6,8 procent i 2012, se *tabel 1.1*.

Andelen af tilkendelser af førtidspension til personer med dansk oprindelse steg fra 79,7 i 2008, til 82,2 procent i 2012, mens deres andel af befolkningen samtidig faldt fra 89,3 procent til 87,4 procent, se *tabel 1.1*.

Det meget lave antal tilkendelser til ikke-vestlige efterkommere skal ses i sammenhæng med, at hovedparten af de ikke-vestlige efterkommere er meget unge. Der var i 2012 således kun knap 600 ikke-vestlige efterkommere over 40 år.

Tabel 1.1 Andel af tilkendelser og andel af befolkning fordelt på herkomst og oprindelse. 2008 og 2012

	Andel af tilkendelser 2008	Andel af befolkningen 2008 ¹⁾	Andel af tilkendelser 2012	Andel af befolkningen 2012 ¹
Personer med dansk oprindelse	79,7	89,3	82,2	87,4
Ikke-vestlig, Efterkommere ²⁾	0,3	0,7	0,7	1,1
Ikke-vestlig, Indvandrere	17,2	6,2	14,5	6,8
Vestlig, Efterkommer ³⁾	0,4	0,2	0,3	0,2
Vestlig, Indvandrere ³	2,4	3,6	2,3	4,5

1) Kilde: Tabellen er dannet ved at samkøre Ankestyrelsens førtidspensionsregister med Beskæftigelsesministeriets DREAM-register 1) Danmarks Statistik. Befolkningen 18-64 år.

Noter: 2) Andelen af tilkendelser skal ses i lyset af, at gennemsnitsalderen for ikke-vestlige efterkommere er væsentlig lavere end de øvrige grupper. 3) Vestlig er eksklusive Danmark.

Samkøring med Beskæftigelsesministeriets DREAM-register

Ved at samkøre Ankestyrelsens førtidspensionsoplysninger med Beskæftigelsesministeriets DREAM-register er det muligt at opdele nye førtidspensionister efter etnisk oprindelse (herkomst). DREAM-registret indeholder oplysninger om alle borgere, der på et eller andet tidspunkt har modtaget overførselsindkomster siden 1991. Registret indeholder ligeledes enkelte baggrundsuplysninger, herunder etnisk oprindelse.

Definition af oprindelse:

Ikke-vestlig oprindelse

- En person født i Danmark som er dansk statsborger, men har tyrkiske forældre, vil i DREAM være etnisk tyrker, altså ikke-vestlig oprindelse

Dansk oprindelse

- En person født i Danmark som er dansk statsborger, men har forældre, der begge er 2. generationsindvandrere, født i Danmark og er danske statsborgere, vil i DREAM være etnisk dansker.

Kilde: Beskæftigelsesministeriets DREAM-register

Definition af herkomst:

- **Indvandrere** er født i udlandet. Ingen af forældrene er både danske statsborgere og født i Danmark. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, og personen er født i udlandet, opfattes personen som indvandrer.
- **Efterkommere** er født i Danmark. Ingen af forældrene er både danske statsborgere og født i Danmark. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, og personen er udenlandsk statsborger, opfattes personen som efterkommer. Når en eller begge forældre, der er født i Danmark, opnår dansk statsborger skab, vil deres børn ikke blive opfattet som efterkommere. Men hvis begge danskfødte forældre fastholder udenlandsk statsborgerskab, vil deres børn blive opfattet som efterkommere.
- **Personer med dansk oprindelse** er personer, uanset fødested, der har mindst en forælder, der både er dansk statsborger og er født i Danmark.

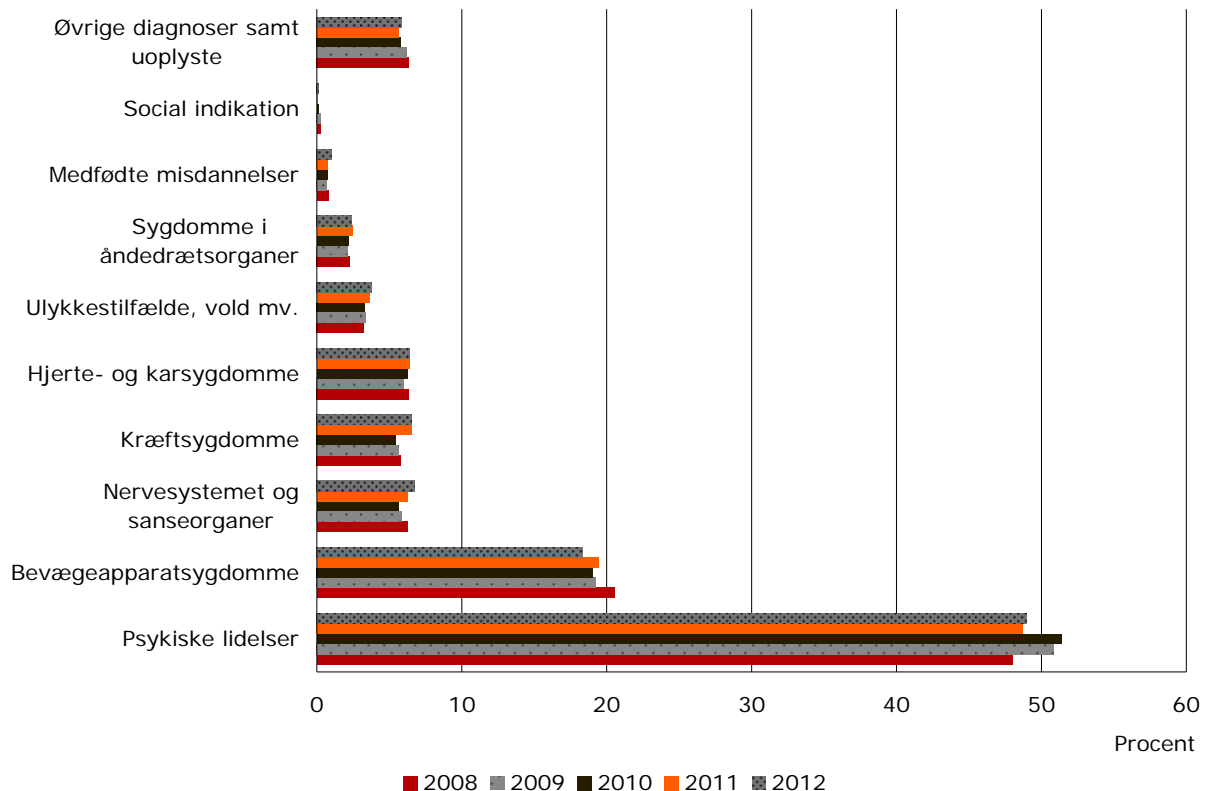
Kilde: Danmarks Statistik

1.5 Mindre stigning i andelen af nye førtidspensionister med en psykisk diagnose indenfor de seneste fem år

Omkring halvdelen af tilkendelserne om førtidspension sker på baggrund af en psykisk lidelse. Andelen var stigende fra 47 procent i 2008 til 52 procent frem til 2010, hvorefter andelen faldt til 49 procent i 2012, se *figur 1.8*.

I femårsperioden 2008-2012 er der et fald i andelen af tilkendelser på baggrund af sygdomme i bevægeapparatet fra 21 procent i 2008 til 18 procent i 2012. Der er i samme periode mindre stigninger i andelen af tilkendelser på baggrund af især kræftsygdomme, ulykkestilfælde, vold mv. samt i sygdomme i nervesystem og sanserorganer, se *figur 1.8*.

Figur 1.8 Tilkendelser af førtidspension fordelt efter hoveddiagnose. 2008-2012

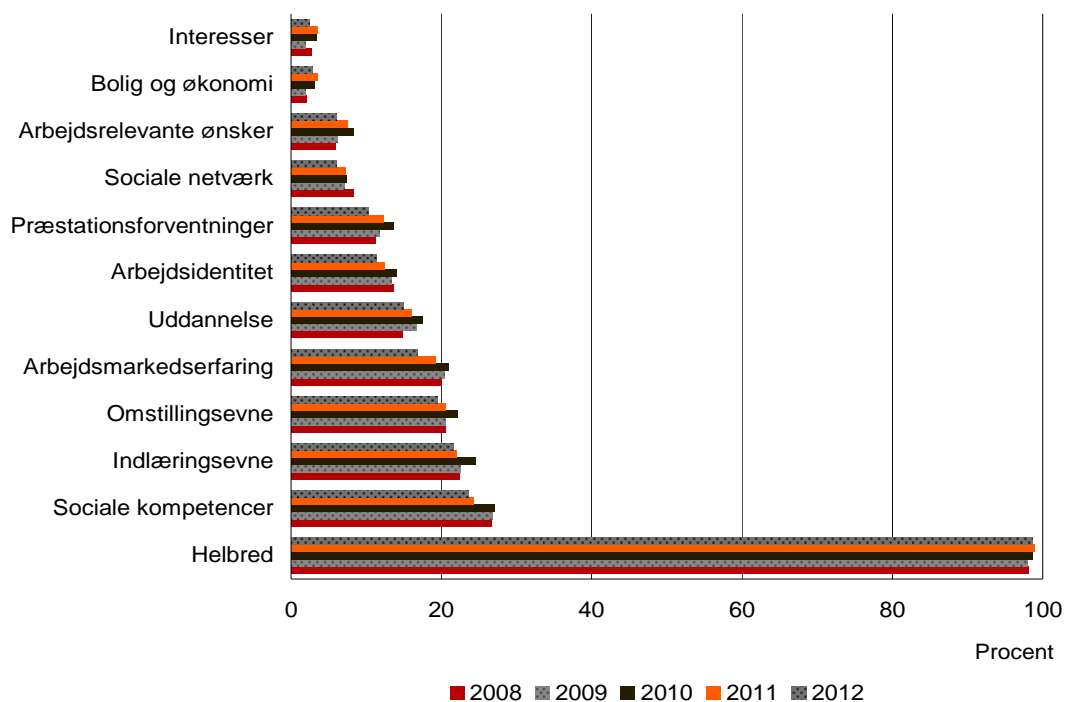
1.6 Helbredet er et centralt element i ressourceprofilen

Ved tilkendelse af førtidspension skal kommunerne ifølge loven fra 2003 anvende en særlig metode ved vurderingen af arbejdsevnen. Arbejdsevnetoden stiller krav om, at der under sagsbehandlingen fokuseres på ansøgerens ressourcer i forhold til enhver form for jobmulighed på arbejdsmarkedet. I helhedsvurderingen skal der således ses bredt på borgerens forskellige beskæftigelsesrettede ressourcer.

Tilkendelsessager

Ved indberetningen af en førtidspensionssag skal afgørelsesmyndigheden efter 2003-ordningen oplyse hvilke elementer af ressourceprofilen, der er lagt vægt på ved afgørelsen om førtidspension. Da ressourceprofilen viser et samlet billede af ansøgerens ressourcer, kunne ét eller flere elementer være udslagsgivende for, om der tilkendtes førtidspension. Der kunne således i én afgørelse være lagt særlig vægt på flere af ressourceprofilens enkelte dele.

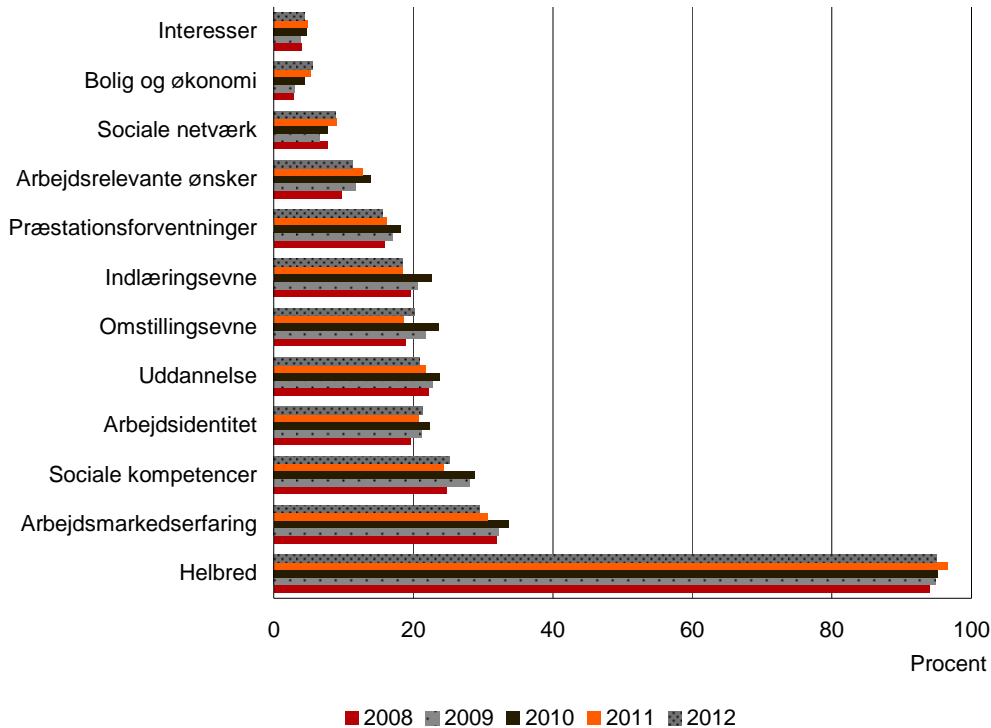
I årene fra 2008 til 2012 indgik helbredet i næsten alle tilkendelser af førtidspension som et element, der blev lagt vægt på ved afgørelsen om førtidspension. Sociale kompetencer indgik i omkring hver fjerde tilkendelse af førtidspension som et element sammen med et eller flere andre. Indlæringsevne, omstillingsevne og arbejdsmarkedserfaring indgik i hver femte tilkendelse, mens der blev lagt vægt på bolig, økonomi og interesser i en mindre andel af tilkendelserne af førtidspension, se *figur 1.9*.

Figur 1.9 Ressourceprofilelementer ved tilkendelse af førtidspension. 2008-2012

Note: Procenterne summer ikke til 100, da der kan være flere ressourceprofilelementer, som har indgået i afgørelsen.

Afslagsager

I de sager, hvor ansøgeren fik afslag på ansøgning om førtidspension, var der som i tilkendelsessagerne lagt vægt på helbredet i så godt som alle sager (95 procent); men i modsætning til tilkendelsessagerne var der generelt flere sager, hvor andre elementer i ressourceprofilen vægtede ved afgørelsen, se *figur 1.10*.

Figur 1.10 Ressourceprofilelementer ved afslag om førtidspension. 2008-2012

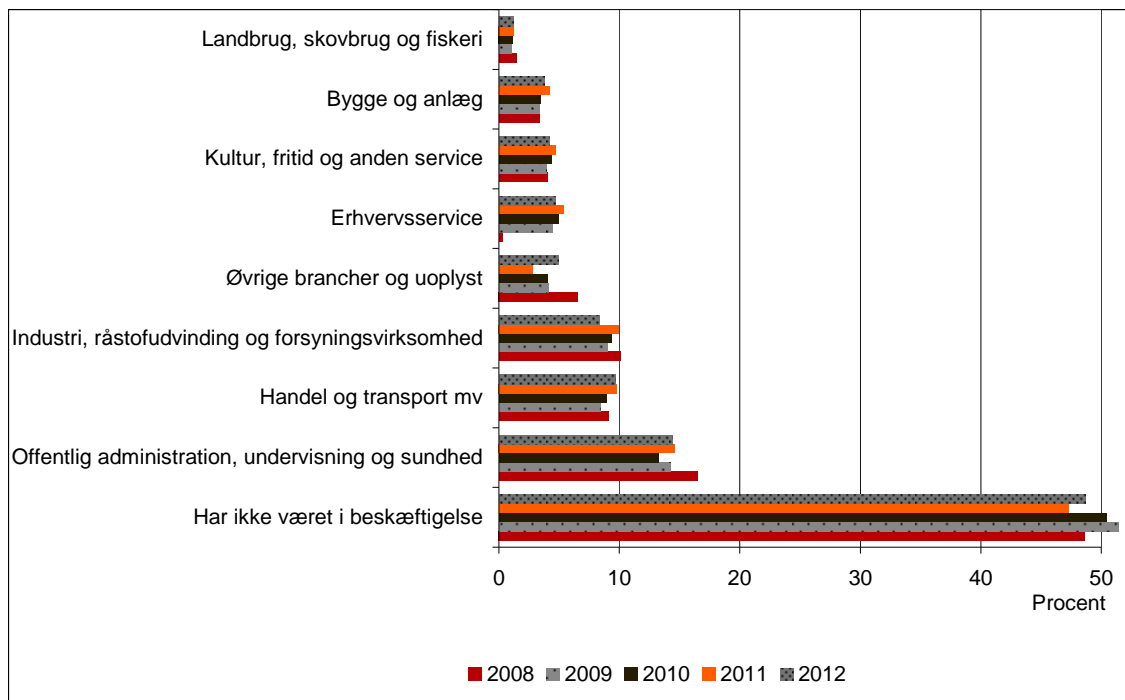
Note: Procenterne summer ikke til 100, da der kan være flere ressourceprofilelementer, som har indgået i afgørelsen.

1.7 Halvdelen af de nye førtidspensionister er uden forudgående beskæftigelse

I femårsperiode 2008 - 2012 havde omkring halvdelen af de nye pensionister ikke haft forudgående beskæftigelse inden for de seneste fem år forud for tilkendelsen af førtidspension. I 2012 var andelen uden forudgående beskæftigelse 49 procent. Det var en stigning i forhold til de 47 procent i 2011 og på samme niveau som i 2008, *se figur 1.11*.

De nye førtidspensionister, som havde været i forudgående beskæftigelse, havde hyppigst været i beskæftigelse inden for brancherne offentlig administration, undervisning og sundhed efterfulgt af brancherne industri, råstofudvinding og forsyningsvirksomhed, *se figur 1.11*.

Figur 1.11 Tilkendelser af førtidspension opdelt efter forudgående tilknytning til arbejdsmarkedet. 2008-2012

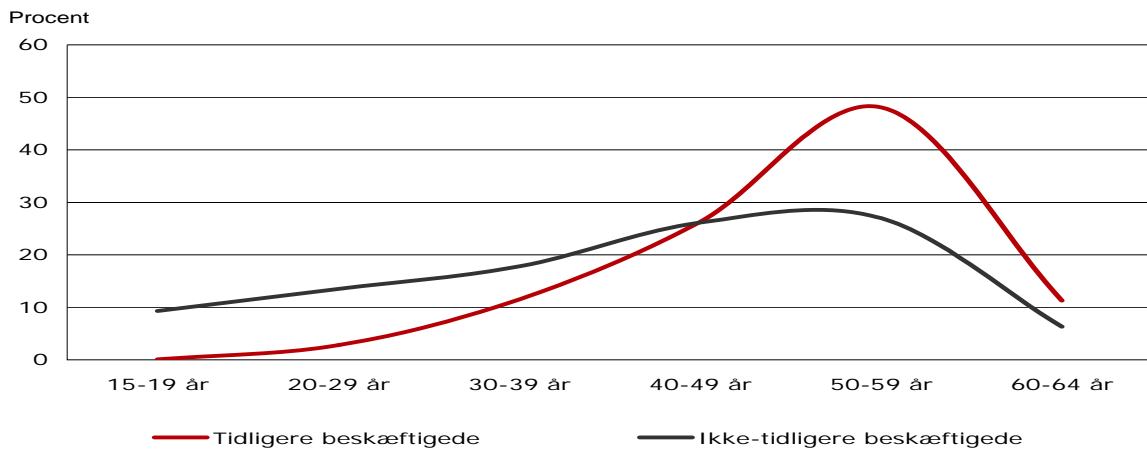

Note: Der er databrud mellem 2008 og 2009 på grund af overgang til nye branchekoder i Danmarks Statistik

Beskæftigede er ældre ved tilkendelse af førtidspension end ikke-beskæftigede

Nye førtidspensionister, som var i beskæftigelse forud for tilkendelsen af førtidspension, var i gennemsnit fem år ældre end de nye førtidspensionister, der ikke var i beskæftigelse forud for tilkendelsen. Det skyldes, at en stor andel af de tidligere beskæftigede var i aldersgruppen 50- 59 år ved tilkendelse af førtidspension, mens de ikke-tidligere beskæftigede aldersmæssigt fordeler sig mere jævnt på alder. Med til skævheden i den gennemsnitlige alder mellem beskæftigede og ikke-beskæftigede ved førtidspensionering tæller også de helt unge, som får tilkendt førtidspension, når de fylder 18 år, se figur 1.12.

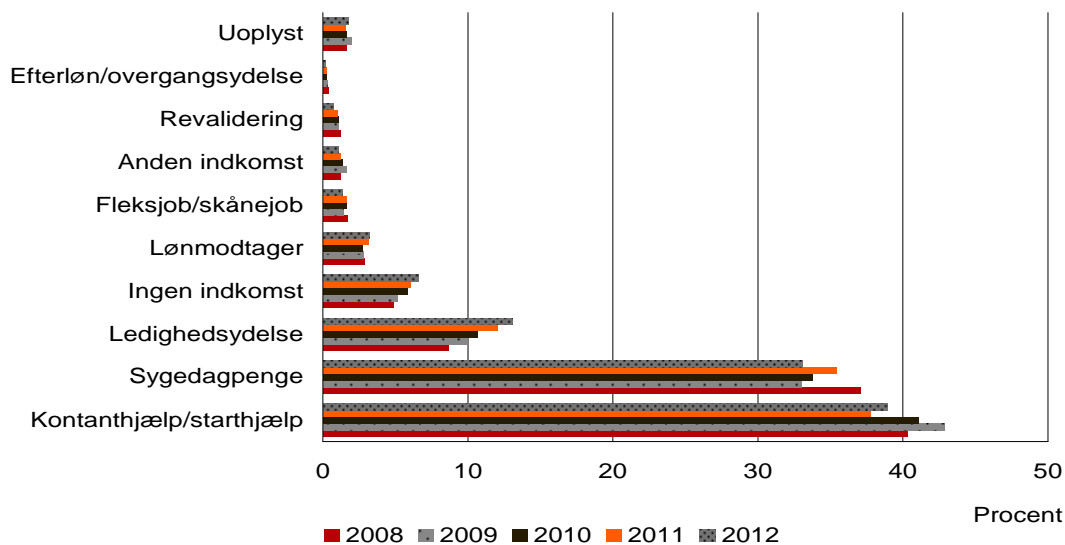
Figur 1.12 Alder for tilkendelse af førtidspension for tidligere beskæftigede og ikke-tidligere beskæftigede.

1.8 Fald i andel der kom fra kontanthjælp

Udviklingen set over en femårsperiode fra 2008 til 2012 viser, at der er færre nye førtidspensionister, som kommer fra kontanthjælp og sygedagpenge forud for tilkendelsen af førtidspension, mens en stigende andel kommer fra ledighedsydelse, ingen indkomst og til dels lønindkomst, se figur 1.13.

Figur 1.13 Indkomsttype på tidspunktet for ansøgning om førtidspension. 2008-2012

Note: Anden indkomst tæller bl.a. selvstændig eller medarbejdende ægtefælle, orlovsydelse, SU, fleksydelse, ydelse efter integrationsloven, arbejdsløshedsdagpenge og barselsdagpenge.

1.9 Kortere sagsbehandlingstid i kommuner og nævn

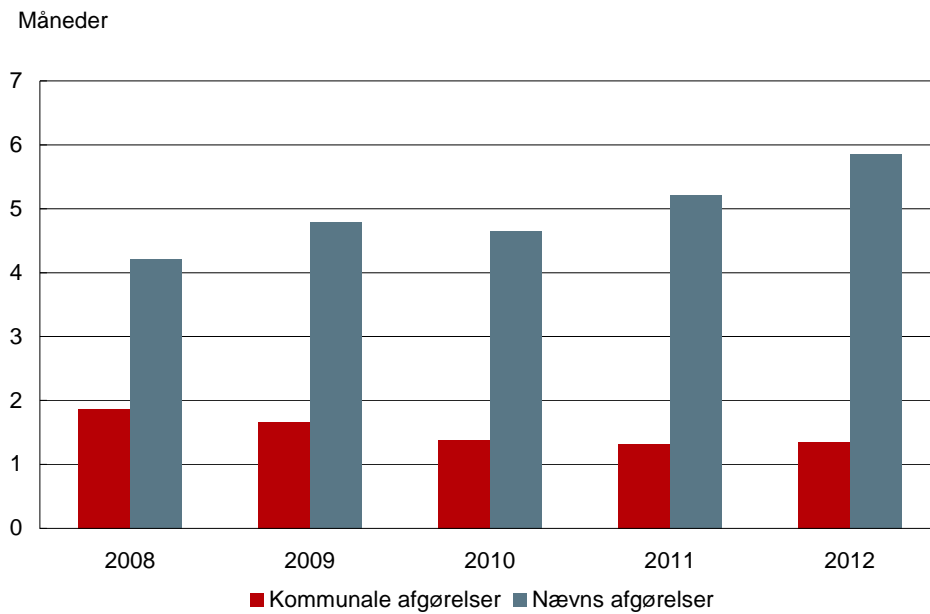
I henhold til lov om social pension skal kommunalbestyrelsen træffe en afgørelse senest tre måneder efter, at sagen er overgået til behandling efter reglerne om førtidspension. Sagsbehandlingstiden er derfor defineret som perioden fra, at ansøgningen overgår til behandling efter pensionsloven, indtil kommunen træffer en afgørelse.

Der er forud for, at sagen overgår til behandling efter pensionslovens regler fra 2003, en periode af varierende varighed. Først når det er dokumenteret, eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres ved aktiverings-, revaliderings- og behandlingsmæssige samt andre foranstaltninger vil sagen overgå til behandling efter pensionslovens regler.

I 2012 var den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i kommunerne 1,4 måneder og var dermed væsentlig kortere end den fastsatte maksimale tidsfrist på tre måneder, som reglerne foreskriver. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid på de ankede sager i nævnene var 5,8 måneder, det var en stigning i forhold til 2011 på 0,6 måned, se *figur 1.14*.

Udviklingen i sagsbehandlingstiden set over en femårsperiode fra 2008 til 2012 viser et fald i den gennemsnitlige kommunale sagsbehandlingstid på en halv måned. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i nævnene steg derimod med 1,7 måneder, se *figur 1.14*.

Figur 1.14 Sagsbehandlingstid for afgørelser om førtidspension i kommuner og nævn. 2008-2012. Antal måneder

2 Sagsbehandlingen af sager om førtidspension

I dette kapitel er der fokus på afgørelser om førtidspension i 2012 efter lov om social pension fra 2003. Det uddybes blandt andet, hvordan afgørelserne fordeler sig efter sagens udfald, baggrunden for ansøgningen og en række karakteristika omkring selve sagsbehandlingen.

2.1 82 procent af kommunernes afgørelser om førtidspension er en tilkendelse

I 2012 blev der i kommunerne truffet 17.629 afgørelser om førtidspension. I 82 procent af afgørelserne blev der tilkendt førtidspension til ansøgere, der ikke havde pension på ansøgningstidspunktet. I 16 procent af afgørelserne blev der truffet afgørelse om afslag på ansøgning om førtidspension, se *tabel 2.1*.

Tabel 2.1 Kommunale afgørelser fordelt efter pensionsstatus på ansøgningstidspunktet og afgørelsens udfald

		Antal	Pct.
Ansøgere uden førtidspension	Tilkendelse	14.450	82
	Afslag	2.779	16
	Uoplyst afgørelse	45	0
Ansøgere med førtidspension	Opretholdelse	212	1
	Frakendelse	15	0
	Uoplyst afgørelse	47	0
Uoplyst pensionsstatus	-	81	0
Antal afgørelser i alt		17.629	100

Note: På grund af afrundinger summer procenterne ikke til 100

2.2 Syv ud af ti ansøgninger på det foreliggende grundlag ender med afslag

I 94 procent af de 14.427 ansøgninger, der i 2012 blev behandlet som almindelige førtidspensionssager, hvor der er krav om helhedsvurdering i forhold til alle muligheder for hjælp i den sociale lovgivning, endte med en tilkendelse. I 6 procent af sagerne blev der givet afslag på førtidspension, se *tabel 2.2*.

I de sager, der efter ansøgerens ønske blev behandlet på det foreliggende dokumentationsgrundlag (§ 17, stk. 1, 2.-3. pkt.), fik 29 procent tilkendt førtidspension, mens 71 procent fik et afslag, *se tabel 2.2*.

I 2012 påbegyndte kommunen 23 gange en sag om førtidspension uden ansøgerens samtykke (§ 17 stk. 2), heraf endte tre sager med et afslag, *se tabel 2.2*.

Tabel 2.2 Baggrunden for ansøgningen på kommunale afgørelser til ansøgere uden pension

	Helhedsvurdering		Foreliggende dokumentationsgrundlag		Uden ansøgers samtykke	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Uden pension, tilkendelse	13.620	94	807	29	23	88
Uden pension, afslag	795	6	1.981	71	3	12
Uden pension, afgørelse uoplyst	12	0	7	0	0	0
I alt	14.427	100	2.795	100	26	100

2.3 Genoptagelse til ny vurdering resulterer næsten altid med opretholdelse

Afgørelser i sager for personer med førtidspension

- **Genoptagelse af sager til ny vurdering:** Når kommunerne træffer afgørelse om førtidspension, kan de samtidig beslutte, at sagen skal genoptages til ny vurdering på et senere fastsat tidspunkt, hvor det ikke helt kan udelukkes, at borgeren på længere sigt kan opnå en vis forbedring af arbejdsevnen
- **Frakendelsessager:** Kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om frakendelse af førtidspension, hvis der er sket en væsentlig forbedring af arbejdsevnen, som medfører, at førtidspensionisten vedvarende kan være selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde.

I 2012 blev 216 sager, hvor ansøgerne allerede modtog førtidspension på tidspunktet for sagens påbegyndelse, genoptaget til ny vurdering. I tre tilfælde blev førtidspensionen frakendt, se *tabel 2.3*.

Kommunerne afgjorde i 2012 12 sager om frakendelse. I alle tolv sager blev førtidspensionisterne frakendt deres førtidspension, se *tabel 2.3*.

Tabel 2.3 Kommunale afgørelser om genoptagelse og frakendelse. Ansøgere med pension

	Genoptagelse til ny vurdering, jf. § 20 stk. 1, 2. pkt.		Frakendelsessag	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.
Opretholdelse	212	98	0	0
Frakendelse	3	1	12	100
Uoplyst	1	0	0	0
I alt	216	100	12	100

Andre sagstyper end almindelige førtidspensionssager udgør et meget lille antal Hovedparten af kommunernes afgørelser omhandler almindelige førtidspensionssager, og alene et mindre antal vedrører andre afgørelsestyper. Samlet set udgjorde remonstrationssagerne, genoptagelsessagerne og hjemviste sager omkring 160 af de kommunale afgørelser i 2012, se *tabel 2.4*.

Tabel 2.4 Antallet af afgørelser fordelt på sagstyper

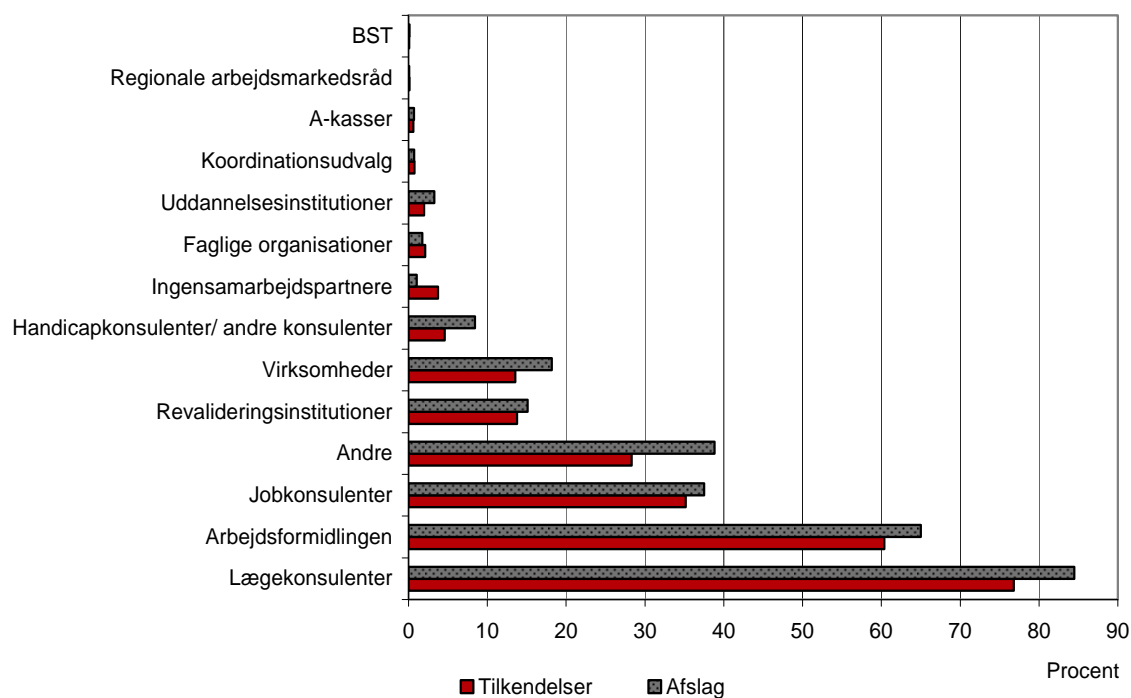
	Antal afgørelser
Sager i alt	17.629
- Heraf remonstrationssager	64
- Heraf genoptagelsessager (ved praksisændring eller domstolsafgørelse)	42
- Heraf hjemviste sager	52

2.4 Læger er de primære samarbejdspartnere

Arbejdsevnetmetoden skal blandt andet sikre, at såvel ansøgerens ressourcer som jobfunktioner, kompetence og beskæftigelsesmuligheder på arbejdsmarkedet er blevet afdækket. Kommunen bliver ved indberetningen af afgørelsen bedt om at oplyse hvilke samarbejdspartnere, der har bidraget til grundlaget for afgørelsen om førtidspension.

I 2012 havde kommunerne samarbejdet med lægekonsulenter i 77 procent af de afgørelser, der endte med tilkendelse af førtidspension og i 84 procent af de afgørelser, der endte med et afslag på førtidspension. Derudover var arbejdsformidlingen, jobkonsulenter, revalideringsinstitutioner og virksomheder blandt de hyppigst anvendte samarbejdspartnere, se *figur 2.1*.

Figur 2.1 Samarbejdspartnere der har bidraget til grundlaget for afgørelsen

Note: Procenterne summer ikke til 100, da der kan flere samarbejdspartnere i de enkelte sager

2.5 I langt hovedparten af sagerne er der indhentet lægeerklæring

I 1 procent af tilkendelserne og 4 procent af afslagene, var der ikke indhentet lægeerklæring fra hverken praktiserende læger eller speciallæger, se *tabel 2.5*.

I 19 procent af tilkendelsessagerne var der ikke indhentet lægeerklæring fra praktiserende læge. Til sammenligning var der ikke indhentet lægeerklæring i 14 procent af afslagssagerne. I 7 procent af tilkendelsessagerne var der ikke indhentet speciallægeerklæring, og i afslagssagerne var det i 14 procent af sagerne, se *tabel 2.5*.

Table 2.5 Brug af lægeerklæringer i kommunale afgørelser. Procent

	Lægeerklæringer fra praktiserende læger		Erklæring fra speciallæge eller sygehus		Alle lægeerklæringer	
	Tilkendelse	Afslag	Tilkendelse	Afslag	Tilkendelse	Afslag
Ingen lægeerklæring	19	14	7	13	1	4
1 lægeerklæring	33	28	23	21	9	8
2 lægeerklæringer	22	23	24	21	16	11
3-5 lægeerklæringer	21	27	34	31	44	41
6-10 lægeerklæringer	3	5	9	11	24	28
Flere end 10 lægeerklæringer	0	0	1	1	5	7
Uoplyst	2	1	1	2	1	1

3.2 Overvægt af afslag til de 30-49årige

Aldersgrænsen for tilkendelse af førtidspension er 65 år. Personer under 18 år kan få tilkendt førtidspension, men udbetalingen kan dog tidligst finde sted fra det fyldte 18. år. Som eksempel på tilkendelse før det fyldte 18. år kan nævnes unge med en betydelig nedsat fysisk funktionsevne, hvor kommunen ønsker afgørelsen truffet, så personen er sikret en indkomst fra sit 18. år.

I 2012 var den gennemsnitlige alder 45,8 år på ansøgningstidspunktet for alle nye førtidspensionister. Gennemsnitsalderen var lidt lavere (45,2 år) for de, der fik afslag på ansøgning om førtidspension.

I 2012 udgjorde nye førtidspensionister i alderen 50-59 år den største andel af tilkendelserne af førtidspension med 38 procent, mens aldersgruppen udgjorde en mindre andel, nemlig 31 procent, af afslagene. De unge i aldersgruppen 15-19 år og de ældste i aldersgruppen 60-64 år udgjorde ligeledes en større andel af tilkendelserne end af afslagene. Mens aldersgrupperne 30-39 år og de 40-49 år udgjorde en større andel af afslagene end af tilkendelserne af førtidspension, se tabel 3.1.

Tabel 3.1 Tilkendelser og afslag fordelt på alder og afgørelse. Procent og antal. 2012

	Tilkendelser	Afslag	I alt
15-19 år	5	1	4
20-29 år	8	8	8
30-39 år	15	19	15
40-49 år	26	34	27
50-59 år	38	31	37
60-64 år	9	7	9
Procent i alt	100	100	100
Gennemsnitlig alder	45,8	45,2	45,7
Antal ansøgere	14.450	2.779	17.229

3.3 Psykiske lidelser er diagnosen i ca. halvdelen af både tilkendelser og afslag

Ansøgerne om førtidspension har ofte mere end én sygdom. I denne statistik fokuseres kun på den diagnose, som er den mest centrale i den enkeltes sygdomsbillede.

I 2012 havde 49 procent af de nye førtidspensionister en psykisk diagnose, og en nogenlunde tilsvarende andel af afslagene (46 procent) vedrørte personer med en psykisk diagnose. 18 procent af de nye førtidspensionister havde sygdomme i bevægeapparatet, mens personer sygdomme i bevægeapparatet udgjorde en væsentlig større andel af afslagene på førtidspension (31 procent), *se tabel 3.2*.

Nye førtidspensionister med kræftsygdomme udgjorde 7 procent af tilkendelserne, men alene 1 procent af afslagene på førtidspension, *se tabel 3.2*.

Tabel 3.2 Ansøgninger fordelt efter diagnose og afgørelse. Procent. 2012

	Tilkendelser	Afslag	I alt
Psykiske lidelser	49	46	49
Bevægeapparatsygdomme	18	31	20
Øvrige diagnoser samt uoplyste	6	9	6
Nervesystemet og sanseorganer	7	4	6
Hjerte- og karsygdomme	6	2	6
Kræftsygdomme	7	1	6
Ulykkestilfælde, vold mv.	4	5	4
Sygdomme i åndedrætsorganer	2	2	2
Medfødte misdannelser	1	0	1
Social indikation	0	0	0
Procent i alt	100	100	100
Antal ansøgninger	14.450	2.779	17.229

3.4 Unge tilkendes oftere førtidspension grundet psykiske lidelser end ældre

I 2012 var andelen af tilkendelser af førtidspension til personer med psykiske lidelser markant højere for unge ansøgere end for ældre ansøgere. I aldersgruppen 20-29 år fik 82 procent tilkendt førtidspension på baggrund af en psykisk lidelse. Til sammenligning var det 35 procent i aldersgruppen 50-59 år.

Tilkendelse af førtidspension på baggrund af sygdomme i bevægeapparat er stigende med alderen. I aldersgrupperne 50-59 år og 60-64 år var det hver fjerde, der fik tilkendt førtidspension på baggrund af bevægeapparatsygdomme, mens det for de yngste var nogle få procent, se *tabel 3.3*

Tabel 3.3 Tilkendelser af førtidspension efter hoveddiagnose og alder. 2012. Procent

	15-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-64 år	I alt
Psykiske lidelser	73	82	66	54	35	25	49
Bevægeapparatsygdomme	1	4	11	19	25	24	18
Nervesystemet og sanseorganer	6	5	6	6	7	7	7
Kræftsygdomme	0	1	3	5	9	14	7
Hjerte- og karsygdomme	0	1	3	4	9	15	6
Øvrige diagnoser samt uoplyste	2	2	6	6	7	6	6
Ulykkestilfælde, vold mv.	1	3	5	4	4	4	4
Sygdomme i åndedrætsorganer	0	0	1	1	4	6	2
Medfødte misdannelser	15	2	0	0	0	.	1
Social indikation	.	.	0	0	0	0	0
Total	100	100	100	100	100	100	100
Antal	660	1.157	2.105	3.788	5.464	1.276	14.450

3.5 Forskel på mænd og kvinder i tilkendelser på baggrund af bevægeapparatsygdomme

I 2012 havde 16 procent af mændene, der fik tilkendt førtidspension, sygdomme i bevægeapparatet, mens det tilsvarende var 21 procent af kvinderne. Det var især kvinder over 50 år, der fik tilkendt førtidspension grundet bevægeapparatsygdomme. For aldersgrupperne 50-59 år og 60-64 år var det for begge aldersgrupper 27 procent af

kvinderne, der fik tilkendt førtidspension på baggrund af sygdomme i bevægeapparatet, se *tabel 3.4 og tabel 3.5*.

Der var ligeledes kønsforskel i tilkendelse af førtidspension på baggrund af hjertekarsygdomme. 8 procent af mændene fik tilkendt førtidspension på baggrund af denne diagnose, mens det var 5 procent af kvinderne. Kvinder fik lidt oftere (7 procent) end mændene (6 procent) tilkendt førtidspension på baggrund af kræftsygdomme, se *tabel 3.4 og tabel 3.5*.

Tabel 3.4 Førtidspension til *mænd* fordelt på hoveddiagnose og alder. 2012. Procent

	15-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-64 år	I alt
Psykiske lidelser	77	84	72	56	33	23	50
Bevægeapparatsygdomme	1	2	9	16	22	21	16
Hjerte- og karsygdomme	1	1	2	5	12	19	8
Nervesystemet og sanseorganer	5	5	5	5	8	8	7
Kræftsygdomme	1	1	2	4	8	12	6
Øvrige diagnoser samt uoplyste	2	2	4	6	7	6	6
Ulykkestilfælde, vold mv.	1	3	5	5	4	4	4
Sygdomme i åndedrætsorganer	.	0	1	2	4	6	3
Medfødte misdannelser	13	1	0	0	0	.	1
Social indikation	.	.	0	.	0	0	0
Total	100	100	100	100	100	100	100
Antal	387	632	952	1.660	2.523	737	6.891

Tabel 3.5 Førtidspension til *kvinder* fordelt på hoveddiagnose og alder. 2012. Procent

	15-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-64 år	I alt
Psykiske lidelser	68	79	62	52	36	28	48
Bevægeapparatsygdomme	1	5	12	21	27	27	21
Kræftsygdomme	0	2	3	5	10	15	7
Nervesystemet og sanseorganer	6	5	7	7	7	7	7
Øvrige diagnoser samt uoplyste	3	2	7	6	7	5	6
Hjerte- og karsygdomme	0	1	3	4	6	9	5
Ulykkestilfælde, vold mv.	1	3	5	3	3	3	3
Sygdomme i åndedrætsorganer	0	0	1	1	3	6	2
Medfødte misdannelser	19	3	0	0	0	.	1
Social indikation	.	.	.	0	0	.	0
Total	100	100	100	100	100	100	100
Antal	273	525	1.153	2.128	2.941	539	7.559

3.6 Ikke-vestlige indvandrere får lidt oftere afslag på førtidspension end danskere

I 2012 udgjorde ikke-vestlige indvandrere 14 procent af de nye førtidspensionister, mens de udgjorde 20 procent af dem, der fik afslag på ansøgning om førtidspension. Personer med dansk oprindelse udgjorde 82 procent af de nye førtidspensionister og 76 procent af de, der fik afslag på ansøgning om førtidspension, se tabel 3.6.

Tabel 3.6 Tilkendelser og afslag på førtidspension fordelt efter herkomst og oprindelse. 2012. Procent og antal

	Tilkendelse	Afslag	I alt
Personer med dansk oprindelse	82	76	81
Ikke-vestlige efterkommere	1	1	1
Ikke-vestlige indvandrere	14	20	15
Vestlige efterkommere	<1	<1	<1
Vestlige indvandrere	2	3	2
I alt	100	100	100
I alt	14.450	2.779	17.229

Kilde: Beskæftigelsesministeriets DREAM-register og Ankestyrelsens førtidspensionsstatistik

Indvandrere er generelt ældre end nye danske førtidspensionister

79 procent af indvandrerne med ikke-vestlig baggrund og 81 med vestlig baggrund, der fik tilkendt førtidspension i 2012, var 40 år og derover, mens det var 72 procent af personer med dansk oprindelse, *jf. tabel 3.7.*

Tabel 3.7 Tilkendelser fordelt på alder, herkomst og oprindelse. 2012. Procent

	Personer med dansk oprindelse	Ikke-vestlige efterkommere	Ikke-vestlige indvandrere	Vestlige efterkommere	Vestlige indvandrere	Alle
15-19 år	5	22	1	5	1	4
20-29 år	9	43	3	5	4	8
30-39 år	14	32	17	18	15	15
40-49 år	24	1	40	32	26	26
50-59 år	39	2	33	37	39	38
60-64 år	9	.	6	3	16	9
I alt	100	100	100	100	100	100

Kilde: Beskæftigelsesministeriets DREAM-register og Ankestyrelsens førtidspensionsstatistik

3.7 Tidligere beskæftigede inden for offentlig administration mv. fik ikke så ofte førtidspension som andre

I 2012 udgjorde personer, som havde været beskæftiget inden for de seneste fem år før ansøgningstidspunktet, 51 procent af det samlede antal nye førtidspensionister.

En fordeling af de tidligere beskæftigede fordelt på brancher viser, at tidligere beskæftigede inden for offentlig administration, undervisning og sundhed var underrepræsenteret blandt nye førtidspensionister i forhold til deres andel af de beskæftigede på arbejdsmarkedet. De udgjorde 28 procent de nye førtidspensionister med tidligere beskæftigelse og 33 procent af de beskæftigede. Også de tidligere beskæftigede inden for handel og transport var underrepræsenteret. De udgjorde 19 procent af de nye førtidspensionister og 24 procent af de beskæftigede på arbejdsmarkedet, se *tabel 3.8*.

Tidligere beskæftigede inden for industri, råstofudvinding og forsyningsvirksomhed var overrepræsenteret blandt de nye førtidspensionister. I 2012 udgjorde de 16 procent af nytilkendelserne og kun 12 procent af det samlede antal beskæftigede, se *tabel 3.8*.

Tabel 3.8 Tilkendelser af førtidspension fordelt efter tidligere branchetilknytning. 2012.

	Antal tilkendelser	Andel af tilkendelser	Andel af det samlede antal beskæftigede
Offentlig administration, undervisning og sundhed	2.083	28	33
Handel og transport mv.	1.402	19	24
Industri, råstofudvinding og forsyningsvirksomhed	1.203	16	12
Erhvervsservice	673	9	10
Kultur, fritid og anden service	611	8	4
Bygge og anlæg	546	7	6
Landbrug, skovbrug og fiskeri	178	2	3
Information og kommunikation	133	2	4
Finansiering og forsikring	102	1	3
Ejendomshandel og udlejning	15	0	2
Uoplyst	467	6	1
Tidligere beskæftigede i alt	7.413	100	100

Kilde: Ankestyrelsens førtidspensionsregister og Danmarks Statistik, Statistikbanken.

3.8 Nye førtidspensionister uden forudgående beskæftigelse modtog primært overførelsesindkomst forud for tilkendelsen

For den halvdel af de nye førtidspensionister (49 procent), der ikke havde været i beskæftigelse forud ansøgningen, modtog 87 procent offentlige overførelsesindkomster på ansøgningstidspunktet, for eksempel sygedagpenge og kontanthjælp. De resterende fordelte sig ligeligt mellem hjemmearbejdende uden løn og studerende, se *tabel 3.9*

Tabel 3.9 Nye førtidspensionister uden forudgående beskæftigelse inden for 5 år før ansøgningstidspunktet. 2012. Antal og procent

	Antal	Procent
Hjemmearbejdende uden løn	447	6
Skoleelev, studerende	445	6
Pensionist	13	0
Andre offentlige overførsler	6.101	87
Uoplyst	31	0
Ikke-tidligere beskæftigede	7.037	100

4 Tema om beskæftigelsesrettede foranstaltninger

I temakapitlet er der fokus på de beskæftigelsesrettede foranstaltninger, som de nye førtidspensionister har deltaget i forud for tilkendelsen af førtidspension. Det belyses blandt andet ved forskelle med hensyn til diagnosen, som lå til grund for tilkendelsen af førtidspension, beskæftigelse og indkomstgrundlag forud for tilkendelsen. Derudover er der fokus på hvilke grupper, der ikke får afprøvet arbejdsevnen forud for tilkendelsen af førtidspension.

Afprøvning af arbejdsevnen

Efter § 18 i pensionsloven fra 2003 træffer kommunalbestyrelsen afgørelse om, at sagen overgår til behandling efter reglerne om førtidspension, når det er dokumenteret, eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres ved aktiverings-, revaliderings- og behandlingsmæssige samt andre foranstaltninger.

I visse særlige situationer vil førtidspensionssagen kunne påbegyndes uden, at de relevante muligheder for at forbedre arbejdsevnen har været afprøvet i praksis. Det drejer sig om situationer, hvor en praktisk afprøvning af arbejdsevnen er åbenbar formålsløs eller endog vil kunne indebære risiko for forværring af personens tilstand.

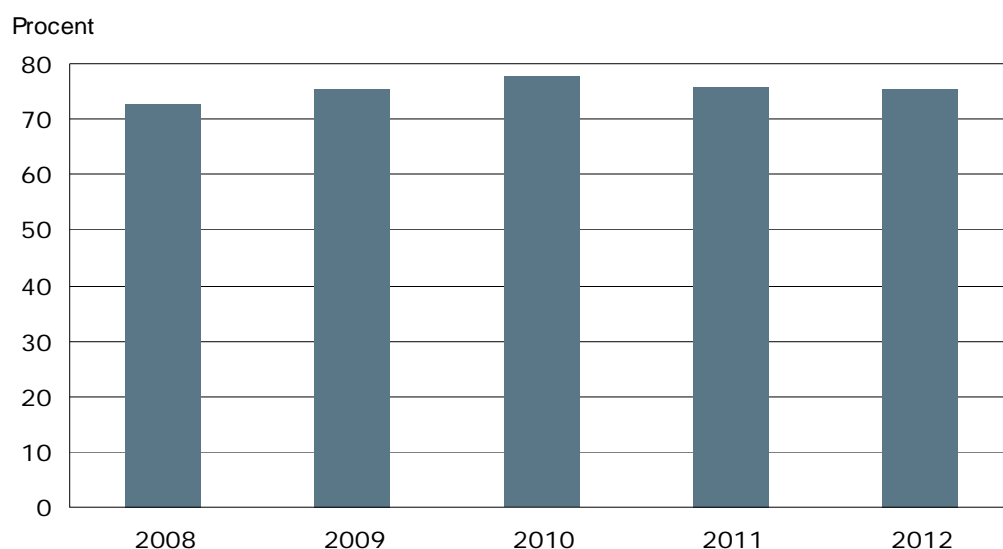
Ifølge lov om social pension fra 2003 skal alle foranstaltninger, der kan forbedre arbejdsevnen, være afprøvet, inden der indledes en førtidspensionssag. For at sikre at personer, der tilkendes førtidspension, ikke har en arbejdsevne, der kan give dem aktiv selvforsørgelse frem for at modtage førtidspension, skal arbejdsevnen som udgangspunkt være afprøvet gennem beskæftigelsesrettede foranstaltninger.

Reglerne om tilkendelse af førtidspension er ændret med virkning fra 1. januar 2013 for nye førtidspensionssager (2013-ordningen). Udgangspunktet for førtidspensionsreformen er, at unge under 40 år ikke skal have førtidspension, men i stedet skal have en helhedsorienteret og tværfaglig indsats i et eller flere ressourceforløb. Personer over 40 år kan fortsat få tilkendt førtidspension. Men som udgangspunkt skal de først deltage i ressourceforløb. Hvis det helt åbenbart ikke tjener noget formål at forsøge at udvikle arbejdsevnen, kan kommunen tilkende førtidspension, uden at borgeren først har været igennem et ressourceforløb.

4.1 Tendenser 2008 -2012 om beskæftigelsesrettede foranstaltninger

I 2012 havde 75 procent af alle nye førtidspensionister deltaget i mindst én beskæftigelsesrettet foranstaltning forud for tilkendelsen af førtidspension. Denne andel var uændret i forhold til 2011, men over femårsperioden var der en mindre stigning i andelen fra 73 procent i 2008 til de 75 procent i 2012, der deltog i mindst en beskæftigelsesrettet foranstaltning, se *figur 1.1*.

Figur 4.1 Andel af nye førtidspensionister med forudgående deltagelse i beskæftigelsesrettede foranstaltninger. 2008-2012

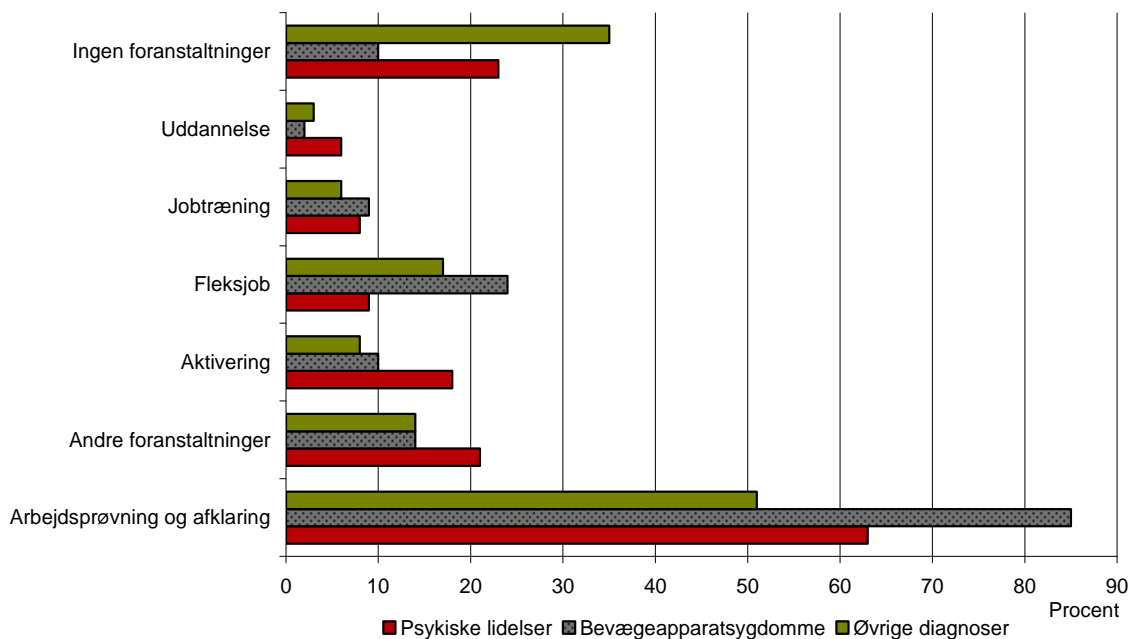
4.2 Regionale forskelle i beskæftigelsesrettede foranstaltninger

I 2012 var der visse regionale forskelle på, hvorvidt ansøgerne havde deltaget i mindst en beskæftigelsesrettet foranstaltning. Nye førtidspensionister i Jylland og på Fyn havde oftere end nye førtidspensionister på Sjælland deltaget i mindst en beskæftigelsesrettet foranstaltning forud for tilkendelsen af førtidspension, se *figur 3.3*.

Den højere andel med øvrige diagnoser, som ikke havde deltaget i beskæftigelsesrettede foranstaltninger, kan blandt andet skyldes, at der indgår mange alvorlige lidelser i øvrige diagnoser, herunder kræftsygdomme, alvorlige handicap mv.

I 2012 deltog nye førtidspensionister med sygdomme i bevægeapparatet oftere i arbejdsprøvning og afklaring end andre. I alt blev 85 procent af de nye førtidspensionister med sygdomme i bevægeapparatet arbejdsprøvet og afklaret. Til sammenligning var det 62 procent af de nye førtidspensionister med en psykisk lidelse og 52 procent med øvrige lidelser, der blev arbejdsprøvet og afklaret, se *figur 4.3*.

Figur 4.3 Beskæftigelsesrettede foranstaltninger forud for tilkendelse af førtidspension

Noter: Procenterne for de enkelte diagnosegrupper summer ikke til 100, da de nye førtidspensionister kan have deltaget i flere foranstaltninger forud for tilkendelsen. Aktivering dækker over aktivering efter lov om aktiv socialpolitik, lov om aktiv beskæftigelsespolitik og integrationslov

4.4 De 20-29-årige deltager hyppigst i beskæftigelsesrettede foranstaltninger

I 2012 blev 83 procent i aldersgruppen 20-59 år arbejdsprøvet i mindst en beskæftigelsesrettet foranstaltning. Blandt de helt unge og de ældste nye førtidspensionister var det væsentligt færre. For aldersgruppen 60-64 år havde to tredjedele deltaget i beskæftigelsesrettede foranstaltninger, mens det var omkring halvdelen af de 15-19-årige, se *tabel 4.1*.

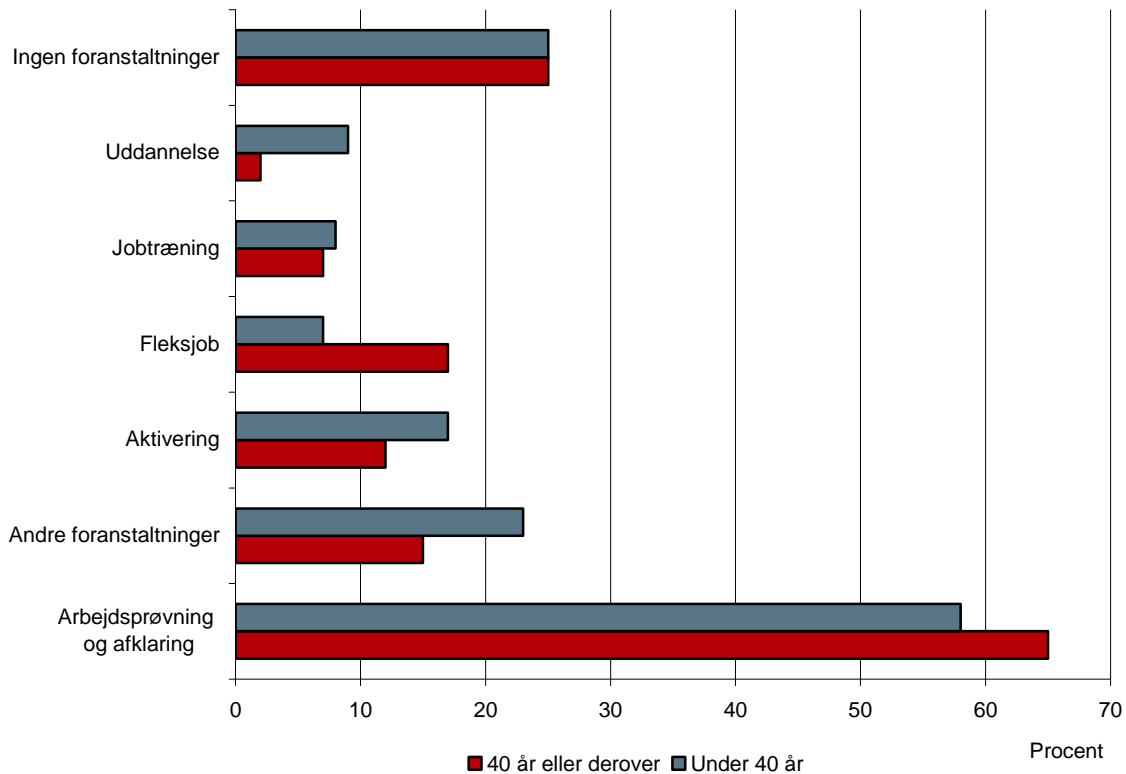
Tilkendelser til helt unge under 19 år er typisk tilfælde, hvor det er klart, at de skal have førtidspension for eksempel ved betydelig nedsat psykisk funktionsevne som følge af udviklingshæmning.

Tablet 4.1 Deltagelse i beskæftigelsesrettede foranstaltninger og alder på ansøgningstidspunktet. Procent og antal i alt.

	15-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-64 år	Alle
Deltaget i mindst en beskæftigelsesrettet foranstaltning	48	83	79	80	76	63	75
Ingen deltagelse i foranstaltning	52	17	21	20	24	37	25
Procent i alt	100	100	100	100	100	100	100
Antal i alt	660	1.157	2.105	3.788	5.464	1.276	14.450

I 2012 deltog de nye førtidspensionister under 40 år hyppigere i aktivering og uddannelse samt andre foranstaltninger forud for tilkendelsen af førtidspension end aldersgruppen over 40 år, der deltog hyppigere i arbejdsprøvning og afklaring samt fleksjob, se figur 4.4.

Figur 4.4 Deltagelse i beskæftigelsesrettede foranstaltninger fordelt på alder – under 40 år og 40 år og derover. Procent

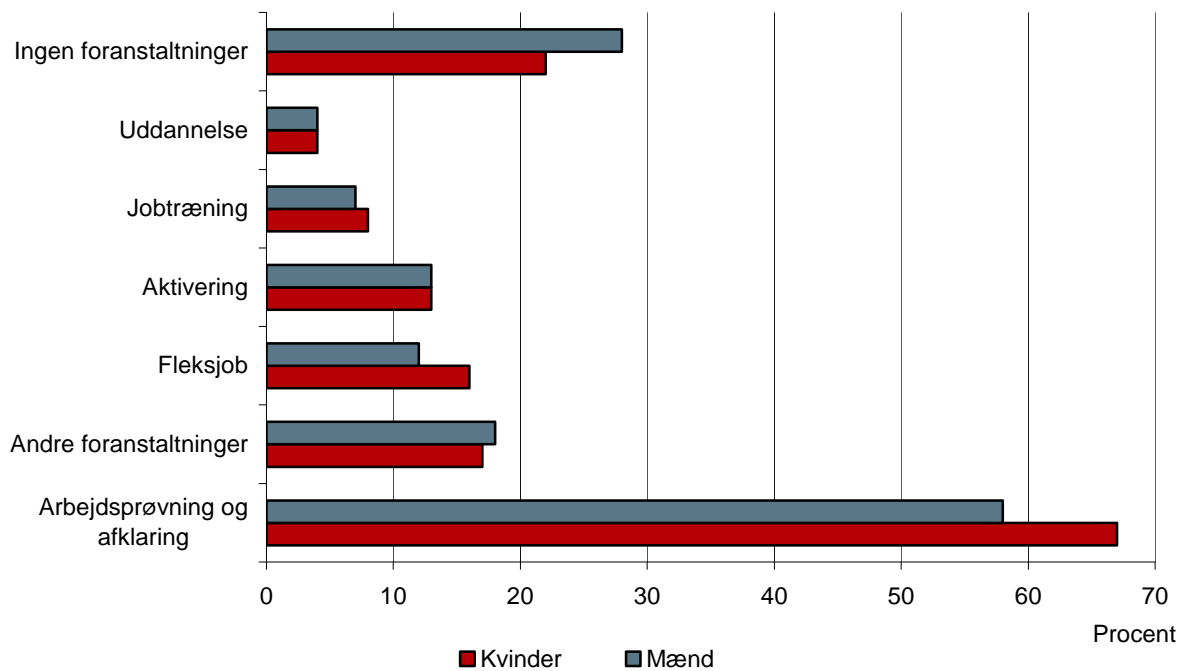
Note: Procenterne for de enkelte aldersgrupper summer ikke til 100, da de ny førtidspensionister kan have deltaget i flere foranstaltninger forud for tilkendelsen.

Note: Aktivering dækker over aktivering efter lov om aktiv socialpolitik, lov om aktiv beskæftigelsespolitik og integrationslov

4.5 Flere mænd end kvinder deltog ikke i beskæftigelsesrettede foranstaltninger

I 2012 deltog 28 procent af mændene ikke i en beskæftigelsesrettet foranstaltning, mens det var 21 procent af kvinderne, se figur 4.5.

Kvinderne deltog oftere end mændene i arbejdsprøvning og afklaring. 67 procent af kvinderne havde således deltaget i denne foranstaltning før tilkendelsen af førtidspension, mens det til sammenligning kun var 58 procent af de nye mandlige førtidspensionister, se figur 4.5.

Figur 4.5 Deltagelse i beskæftigelsesrettede foranstaltninger fordelt på køn. Procent

Note: Procenterne for hhv. mænd og kvinder summer ikke til 100, da de nye førtidspensionister kan have deltaget i flere foranstaltninger forud for tilkendelsen.

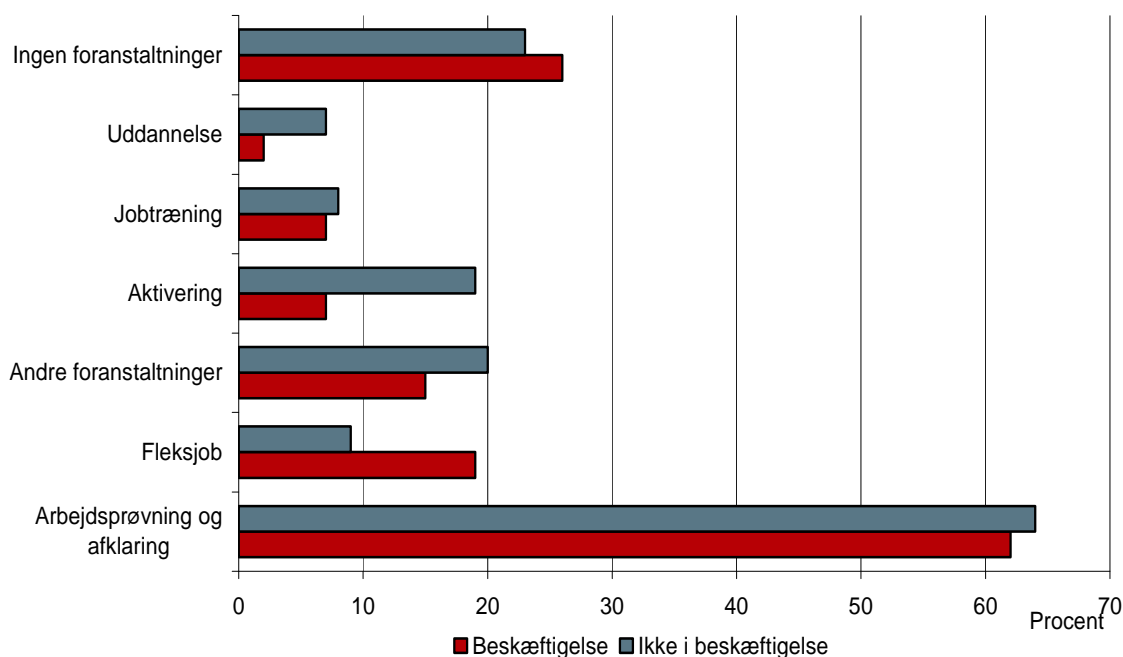
Note: Aktivering dækker over aktivering efter lov om aktiv socialpolitik, lov om aktiv beskæftigelsespolitik og integrationslov

4.6 Ca. hver fjerde både med og uden forudgående beskæftigelse havde ikke deltaget i foranstaltninger

I 2012 havde 23 procent af de nye førtidspensionister uden tidligere beskæftigelse ikke deltaget i beskæftigelsesrettet foranstaltninger, mens det var 26 procent af de tidligere beskæftigede, se figur 4.6.

I 2012 var arbejdsprøvning den hyppigst anvendte beskæftigelsesrettede foranstaltning uanset om personen havde været i forudgående beskæftigelse eller ej. Knap to ud af tre nye førtidspensionister havde deltaget i arbejdsprøvning eller andre erhvervsmodnende aktiviteter. De beskæftigede havde oftere deltaget i fleksjob som foranstaltning (19 procent) end de ikke-beskæftigede (9 procent). De ikke-tidligere beskæftigede havde derimod oftere været i aktivering (19 procent) end de tidligere beskæftigede (7 procent), se figur 4.6.

Figur 4.6 Deltagelse i beskæftigelsesrettede foranstaltninger og forudgående beskæftigelse. Procent

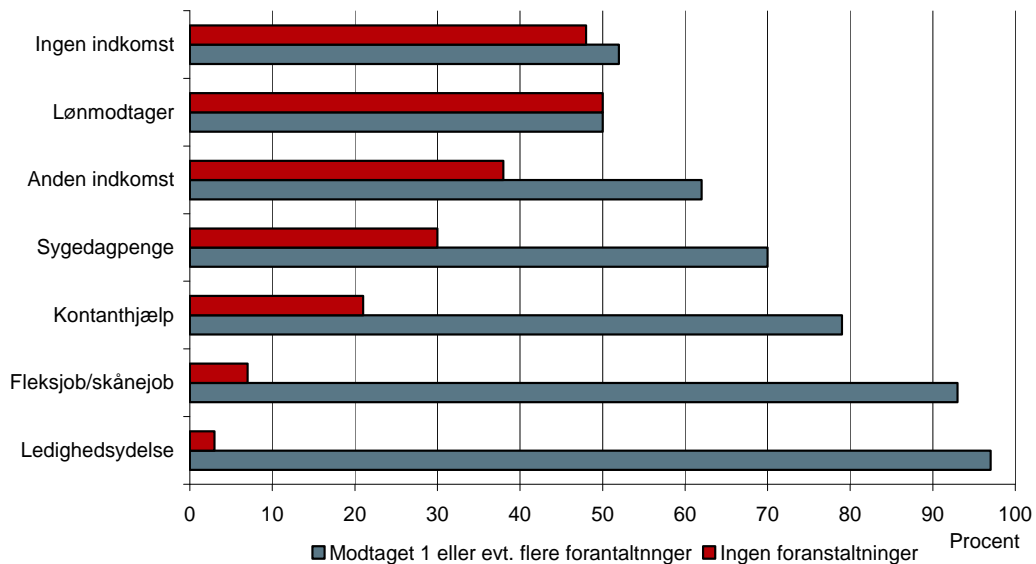
Note: Procenterne for hhv. beskæftigede og ikke-beskæftigede summer ikke til 100, da de ny førtidspensionister kan have deltaget i flere foranstaltninger forud for tilkendelsen.

Note: Aktivering dækker over aktivering efter lov om aktiv socialpolitik, lov om aktiv beskæftigelsespolitik og integrationslov

4.7 Nye førtidspensionister som forudgående havde lønindkomst deltog ikke så ofte i foranstaltninger

I 2012 deltog halvdelen af de nye førtidspensionister, der forud for tilkendelsen havde haft lønindkomst, ikke i beskæftigelsesrettede foranstaltninger. Af de nye førtidspensionister, der modtog kontanthjælp forud for tilkendelsen, havde 21 procent ikke deltaget i beskæftigelsesrettede foranstaltninger, mens det var 30 procent for de nye førtidspensionister, der kom fra sygedagpenge. Næsten alle nye førtidspensionister, der kom fra ledighedsydelse, havde deltaget i beskæftigelsesrettede foranstaltninger, således var det kun 3 procent, der ikke havde deltaget, se figur 1.7.

Figur 4.7 Deltagelse i beskæftigelsesrettede foranstaltninger og indkomst på ansøgningstidspunktet. Procent

4.8 2 ud af 3 tilkendelser på det foreliggende grundlag sker efter deltagelse i foranstaltninger

For tilkendelser, der i 2012 blev afgjort på det foreliggende grundlag, var der 68 procent, som forudgående havde deltaget i beskæftigelsesrettede foranstaltninger, mens det kun var lidt flere, nemlig 76 procent, for de tilkendelser, der skete efter en helhedsvurdering, se tabel 4.2.

Tabel 4.2 Deltagelse i beskæftigelsesrettede foranstaltninger fordelt på lovgrundlaget for afgørelsen. Procent

	Tilkendelser af førtidspension efter helhedsvurdering	Tilkendelser på det foreliggende grundlag
Har deltaget i forudgående foranstaltninger	76	68
Har ikke deltaget i forudgående foranstaltninger	24	32
I alt	100	100
Antal i alt	13.620	807

4.9 Indvandrere deltager i samme omfang som danskere i beskæftigelsesrettede foranstaltninger

I 2012 deltog tre ud af fire nye førtidspensionister i mindst en beskæftigelsesrettet foranstaltning forud for tilkendelsen af førtidspension, uanset om det var vestlige indvandrere, ikke-vestlige indvandrere eller personer med dansk oprindelse. Mens kun to ud af tre ikke-vestlige efterkommere deltog i mindst en beskæftigelsesrettet foranstaltning forud for tilkendelsen af førtidspension, så deltog mere end fire ud af fem vestlige efterkommere i foranstaltninger, se *tabel 3.13*.

Tabel 4.3 Deltagelse i beskæftigelsesrettede foranstaltninger fordelt på oprindelse og herkomst. Procent.

	Har deltaget i mindst 1 foranstaltning	Ingen deltagelse i foranstaltning	I alt
Personer med dansk oprindelse	75	25	100
Ikke-vestlige efterkommere	67	33	100
Ikke-vestlige indvandrere	76	24	100
Vestlige efterkommere	84	16	100
Vestlige indvandrere	74	26	100
Alle	75	25	100

Note: Tabellen bygger på Ankestyrelsens førtidspensionsregister og Beskæftigelsesministeriets DREAM-register.

4.10 Knap to ud af tre nye førtidspensionister havde deltaget i arbejdsprøvning uanset oprindelsesland

I 2012 var arbejdsprøvning og afklaring den hyppigst anvendte beskæftigelsesrettede foranstaltning for både personer med dansk oprindelse, vestlige indvandrere og ikke-vestlige indvandrere. Knap to ud af tre nye førtidspensionister havde deltaget i arbejdsprøvning eller andre erhvervsmodnende aktiviteter. Personer med dansk oprindelse havde oftere været fleksjob (16 procent) end især ikke-vestlige indvandrere, hvor det var 6 procent, der havde været i fleksjob, se *tabel 4.4*.

Tabel 4.4 Deltagelse i beskæftigelsesrettede foranstaltninger fordelt på oprindelsesland. Procent

	Personer med dansk oprindelse	Vestlige indvandrere	Ikke-vestlige indvandrere
Arbejdsprøvning og afklaring	63	64	65
Andre foranstaltninger	17	17	19
Fleksjob	16	12	6
Aktivering	12	12	17
Jobtræning	8	7	7
Uddannelse	4	4	3
Har ikke deltaget i forudgående foranstaltninger	25	25	25

Kilde: Tabellen bygger på Ankestyrelsens førtidspensionsregister og Beskæftigelsesministeriets DREAM-register.

Noter Procenterne for foranstaltningerne summer ikke til 100, da de ny førtidspensionister kan have deltaget i flere foranstaltninger forud for tilkendelsen.

Aktivering dækker over aktivering efter lov om aktiv socialpolitik, lov om aktiv beskæftigelsespolitik og integrationslov

5 Dansk førtidspension til personer, der bor i udlandet

Pensionsstyrelsen har frem til 1. juni 2013 behandlet og truffet afgørelse i ansøgninger om dansk førtidspension fra danske og udenlandske statsborgere bosat i udlandet. De opgaver, som Pensionsstyrelsen hidtil har varetaget i forhold til førtidspension til personer, der bor i udlandet, er pr. 1. juni 2013 overført til Udbetaling Danmark.

I 2012 modtog Pensionsstyrelsen 845 ansøgninger om førtidspension fra personer bosat i udlandet.

Grundlaget for statistikken om udenlandske førtidspensioner er de indberetninger af afgørelser om førtidspension, som Pensionsstyrelsen træffer efter lov om social pension, som trådte i kraft 1. januar 2003.

Statistikken er en afgørelsesstatistik, der omfatter antallet af afgørelser, om tilkendelse, afslag og frakendelse af førtidspension og i sager, der er genoptaget til ny vurdering. Sager, der bortfalder under behandling, indgår ikke.

Forudsætninger for tilkendelse af dansk førtidspension

Retten til at modtage dansk pension i udlandet afhænger af, i hvilket land man bor. De krav, der skal være opfyldt vedrørende nedsættelsen af arbejdsevnen for at modtage førtidspension er de samme, som gælder for personer med bopæl i Danmark.

Arbejdsevnen skal være varigt nedsat. Samtidig skal den være nedsat så meget, at personen ikke længere kan klare et almindeligt arbejde eller et arbejde med støtte for eksempel fleksjob. Pensionsstyrelsen vurderer arbejdsevnen i forhold til ethvert erhverv, dvs. ikke kun i forhold til tidligere arbejde.

Som udgangspunkt optjener man ret til dansk førtidspension ved bopæl eller ved beskæftigelse i Danmark. Borgeren har ret til fuld førtidspension, hvis den faktiske bopælstid ved pensionstilkendelsen udgør mindst 4/5 af perioden fra det fyldte 15. år og til det tidspunkt, hvorfra pensionen ydes. Hvis borgeren ikke har ret til fuld førtidspension, bliver pensionen fastsat efter forholdet mellem den faktiske bopælstid og 4/5 af tiden fra det fyldte 15. år og indtil det tidspunkt, hvorfra pensionen ydes (brøkpension).

Behandling af ansøgningen

Det er Pensionsstyrelsens Internationale Førtdispensionskontor (IFØP), der behandler ansøgninger om dansk førtdispension til borgere, der bor i udlandet¹. Når de har modtaget ansøgningen om førtdispension, sender de et spørgeskema til ansøger, som skal bruges til at udarbejde en ressourceprofil.

Ressourceprofilen

For at kunne vurdere ansøgers arbejdsevne udarbejder Pensionsstyrelsen en ressourceprofil. Efter reglerne frem til 2013 skal ansøgers uddannelse, arbejdsmarkedserfaring, interesser, sociale kompetencer, omstillingsevne, indlæringssevne, arbejdsrelevante ønsker, præstationsforventninger, arbejdsidentitet, bolig og økonomi, socialt netværk og helbred beskrives.

Lægekonsulenter og arbejdsmarkedskonsulent

Ved behandlingen af en ansøgning deltager der rådgivende speciallæger, som gennemgår de lægelige akter, der er modtaget. De kommer med en udtalelse, som bruges til at vurdere ansøgers arbejdsevne. Sagen vil eventuelt også blive forelagt en konsulent med særligt kendskab til arbejdsmarkedet.

Afslag

Hvis Pensionsstyrelsen vurderer, at betingelserne for at blive tilkendt en dansk førtdispension ikke er opfyldt, sendes ressourceprofilen til ansøgeren sammen med kopi af eventuelle nye oplysninger i sagen, for eksempel om bopælsperioder eller helbredsforhold. Ansøgeren har herefter mulighed for at kommentere oplysningerne, før der træffes en afgørelse (partshøring). Når sagen er afgjort, sendes en skriftlig afgørelse til ansøger og til en eventuel udenlandsk pensionsmyndighed. Afgørelser kan ankes til Ankestyrelsen senest 4 uger efter modtagelse af afgørelsen

Tilkendelse

Hvis ansøgningen ender med tilkendelse af en dansk førtdispension, vil ansøgeren sammen med afgørelsen modtage forskellige erklæringer og skemaer, som skal udfyldes med henblik på beregning og udbetaling af førtdispensionen.

Reglerne om social pension fremgår af Borger.dk.

¹ Opgaven overføres fra 1. juni 2013 til Udbetaling Danmark

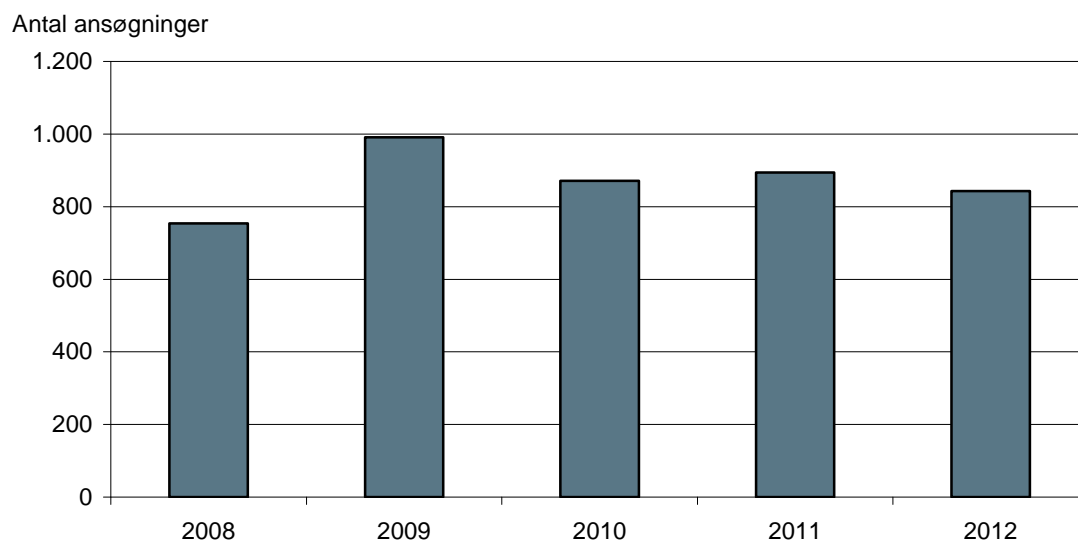
Landegrupperinger

Der er forskellige aftaler om ansøgning af førtidspension afhængig af bopælslandet. Nedenfor fremgår de forskellige landegrupperinger.

- **EU-lande:** Belgien, Bulgarien, Cypern (den græske del), Danmark, Estland, Finland, Frankrig, Grækenland, Nederlandene, Irland, Italien, Letland, Litauen, Luxembourg, Malta, Polen, Portugal, Rumænien, Slovakiet, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjekkiet, Tyskland, Ungarn og Østrig. Kroatien bliver medlem af EU pr. 1. juli 2013.
- **EØS-lande:** Island, Liechtenstein og Norge.
- **Schweiz** er der indgået aftale med, som er meget tæt på standardaftalen med EU/EØS-landene. Schweiz opstilles derfor sammen med disse.
- **Konventionslande** er lande, som Danmark har indgået konventioner om social sikring med: Australien, Bosnien-Hercegovina, Canada, Chile, Israel, Kroatien, Makedonien, Marokko, New Zealand, Pakistan, Tyrkiet, Serbien, USA, Indien, Sydkorea og Montenegro.
- **3. lande:** Øvrige lande, som Danmark ikke har indgået aftale med.

5.1 Udviklingen i ansøgninger om førtidspension fra personer bosat i udlandet

I 2012 ansøgte 845 personer bosat i udlandet om en dansk førtidspension. Det er et mindre fald i forhold til 2011, hvor 894 personer ansøgte om dansk førtidspension. Udviklingen inden for de seneste fem år viser, at der har været en stigning i antallet af ansøgninger fra 2008 til 2009, herefter har antallet været faldende frem til 2012, se *figur 5.1*.

Figur 5.1 Ansøgninger om førtidspension fra personer bosat i udlandet. 2008-2012

Kilde: Oplysninger om antal afgørelser i årene 2008-2011 bygger på summariske opgørelser fra Pensionsstyrelsen, mens oplysninger fra 2012 bygger på oplysninger, som Pensionsstyrelsen har indberettet på enkeltsager til Ankestyrelsen

Personer bosat i udlandet får ofte afslag på ansøgning om dansk førtidspension²

Af de 845 ansøgninger om dansk førtidspension fra ansøgere uden pension bosat i udlandet fik 209 personer afvist deres ansøgning på grund af formelle betingelser, som ikke var opfyldt. Af de resterende 636 personer fik 71 procent afslag på ansøgningen om førtidspension og 29 procent fik tilkendt førtidspension. Til sammenligning blev 89 procent af de indenlandske førtidspensionsansøgere uden pension tilkendt førtidspension i 2012, mens 11 procent fik afslag, se tabel 5.1.

² Ved bopæl i Danmark er det (som udgangspunkt) kommunalbestyrelsen, der træffer afgørelse om, at sagen overgår til behandling efter reglerne om førtidspension. Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse herom, når det er dokumenteret (eller er helt åbenbart), at arbejdsevnen ikke kan forbedres ved aktiverings-, revaliderings- og behandlingsmæssige samt andre foranstaltninger. Ved bopæl i udlandet starter sagen i Pensionsstyrelsen blot med en ansøgning fra borgeren.

Tabel 5.1 Afslag og tilkendelse på førtidspension. Antal og procent. 2012

	Ansøgere bosat i udland		Ansøgere bosat i Danmark	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Tilkendelser	185	29	14.450	89
Afslag	451	71	2.779	11
I alt	636	100	17.229	100

Note: I tallene indgår ikke 209 ansøgere, som er afvist af formelle årsager, men alene 636 realitetsbehandlede ansøgninger

Afgørelser om førtidspension og bopælsland

Et overvejende antal af de 636 ansøgere om førtidspension var bosat i vores nabolande Norge, Sverige og Tyskland, i alt var det 530 ansøgere, svarende til 84 procent af det samlede antal ansøgere, se *tabel 5.2*.

Ansøgere bosat i Tyskland og Norge fik hyppigere afslag på pensionsansøgningen end ansøgere bosat i andre lande. Ansøgere bosat i konventionslande fik afslag på 47 procent af pensionsansøgningerne. Det skal dog bemærkes, at det her drejer sig om et meget lille antal sager, se *tabel 5.2*.

Tabel 5.2 Afslag og tilkendelser til personer bosat i udlandet fordelt på bopælsland. 2012

	Procent afslag	Procent tilkendelser	Procent i alt	Antal i alt	Procent i alt
Norge	73	27	100	221	35
Tyskland	73	27	100	184	29
Sverige	69	31	100	125	20
Øvrige EU/EØS-lande	69	31	100	89	14
I alt EU/EØS-lande	72	28	100	619	97
Konventionslande	47	53	100	17	3
I alt	71	29	100	636	100

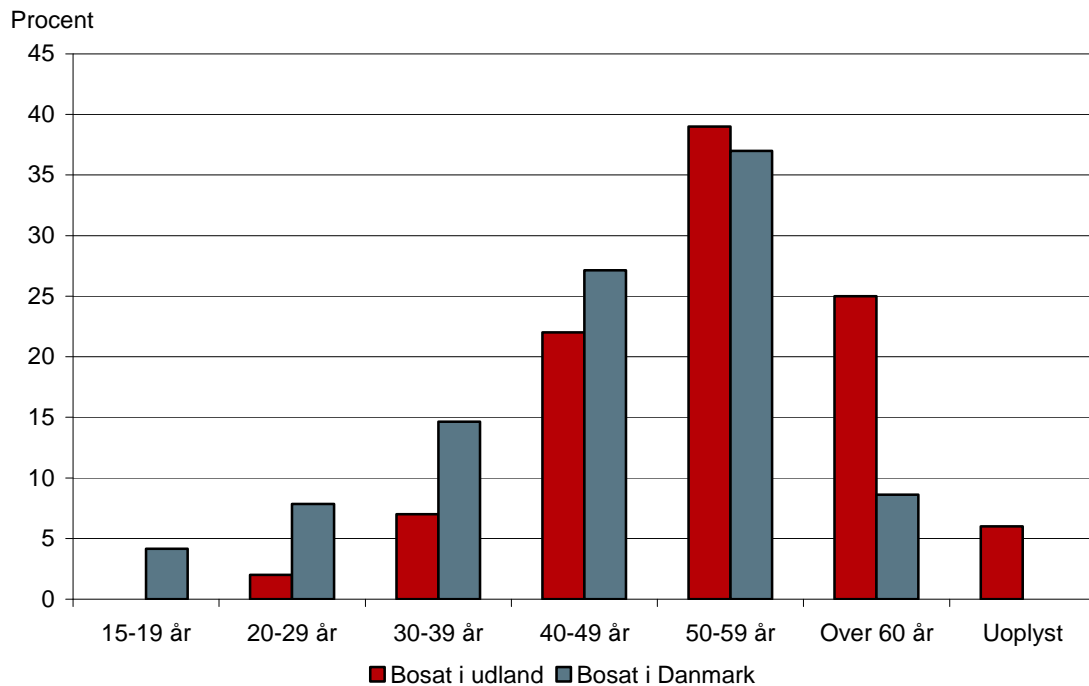
Note: I tallene indgår ikke 209 ansøgere, som er afvist af formelle årsager, men alene 636 realitetsbehandlede ansøgninger

5.2 Ansøgere om førtidspension bosat i udlandet er gennemsnitligt ældre end ansøgere i Danmark

I 2012 var gennemsnitsalderen for ansøgere om førtidspension bosat i udlandet 53,3 år på tidspunktet for ansøgning. Gennemsnitsalderen var til sammenligning for ansøgere bosat i Danmark 45,8 år. Den højere gennemsnitlige alder for ansøgere bosat i udlandet skyldes blandt andet en større andel ansøgere over 60 år end blandt ansøgere bosat i

Danmark. Mens aldersgruppen 50-59 år udgjorde knap 40 procent af det samlede antal ansøgere bosat i henholdsvis udlandet og Danmark, se *figur 5.2*.

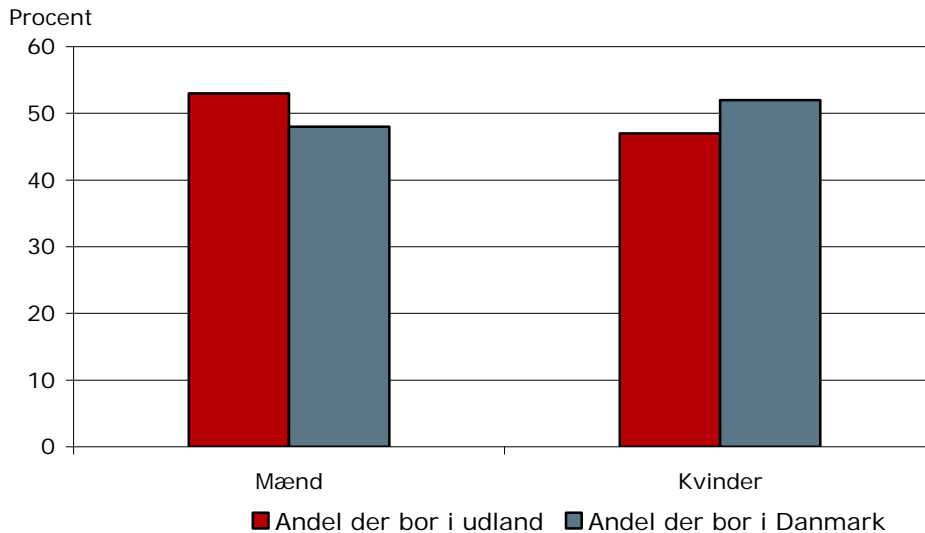
Figur 5.2 Ansøgere om førtidspension fordelt på alder og bopæl. 2012

Note: I tallene indgår ikke 209 ansøgere, som er afvist af formelle årsager, men alene 636 realitetsbehandlede ansøgninger

5.3 Flere mænd end kvinder bosat i udlandet ansøger om førtidspension

I 2012 vedrørte 53 procent af afgørelserne om førtidspension til personer, der bor i udlandet, mænd, mens 47 procent vedrørte kvinder. Det forholder sig omvendt blandt ansøgere om førtidspension bosat i Danmark, her udgjorde mænd til sammenligning 48 procent af afgørelserne om førtidspension, mens 52 procent af afgørelserne vedrørte kvinder, se *figur 5.3*

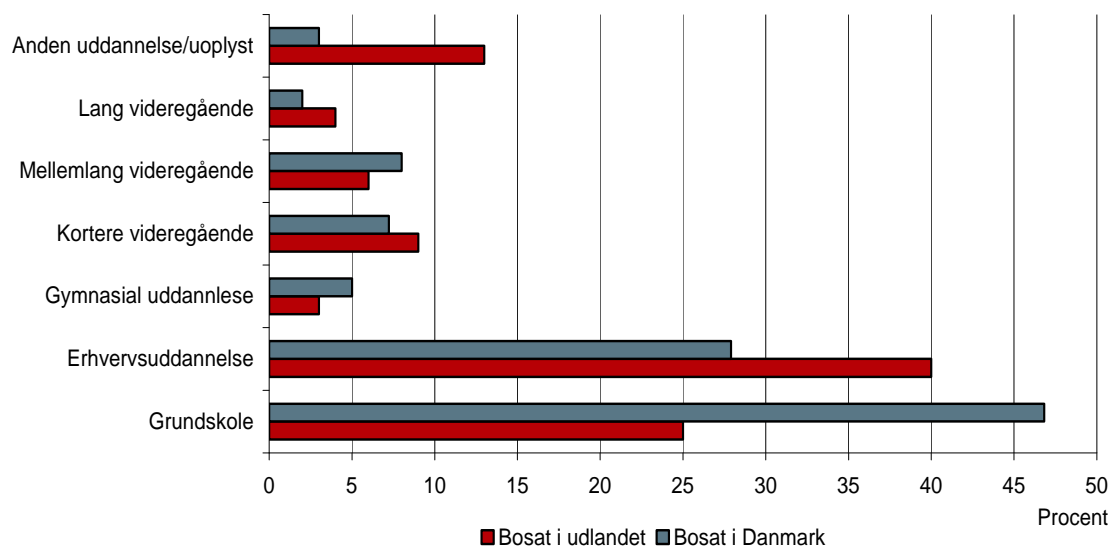
Figur 5.3 Ansøgere fordelt på køn og bopæl. Procent. 2012

Note: I tallene indgår ikke 209 ansøgere, som er afvist af formelle årsager, men alene 636 realitetsbehandlede ansøgninger

5.4 Ansøgere om førtidspension bosat i udlandet har typisk en erhvervsuddannelse eller en kort uddannelse

I 2012 havde 40 procent af ansøgerne bosat i udlandet en erhvervsfaglig uddannelse mens det til sammenligning var 28 procent af ansøgerne bosat i Danmark. En fjerdedel af ansøgerne bosat udlandet havde alene en grundskole uddannelse, mens det var op mod halvdelen af ansøgerne bosat i Danmark, *se figur 5.4*.

Andelen af ansøgere med kort eller mellemlang uddannelse var højere for ansøgere bosat i udlandet end ansøgere bosat i Danmark, mens andelen med en lang videregående uddannelse var større for ansøgere bosat i Danmark *se figur 5.4*.

Figur 5.4 Ansøgere fordelt på uddannelse. Procent. 2012

5.5 To tredjedel har andet statsborgerskab end dansk

To tredjedele af ansøgerne om dansk førtidspension bosat i udlandet, havde andet statsborgerskab end dansk, mens en tredjedel havde dansk statsborgerskab. Af de 67 procent, som havde andet statsborgerskab end dansk, var langt størsteparten statsborgere i Tyskland, Norge eller Sverige (56 procent), mens en mindre andel (11 procent) var statsborgere i øvrige EU/EØS-lande. En procent var statsborgere i konventionslande, *se tabel 5.3*.

Tabel 5.3 Ansøgere fordelt på statsborgerskab. Antal og procent. 2012

	Antal	Procent
Dansk	208	33
Tysk	150	24
Norsk	139	22
Svensk	61	10
Øvrige EU/EØS-lande	69	11
I alt EU/EØS-lande	627	99
Konventionslande	6	1
Statsløs/Uoplyst	3	0
I alt	636	100

Note: I tallene indgår ikke 209 ansøgere, som er afvist af formelle årsager, men alene 636 realitetsbehandlede ansøgninger

5.6 Færre ansøgere bosat i udlandet har psykiske lidelser end ansøgere bosat i Danmark

De fleste ansøgninger om førtidspension fra personer bosat i udlandet sker på baggrund af øvrige diagnoser (35 procent). Ansøgninger på baggrund af psykiske lidelser udgør 25 procent af det samlede antal ansøgninger. Denne andel er væsentlig lavere end for personer bosat i Danmark, hvor 49 procent i 2012 ansøgte på baggrund af en psykisk lidelse, se tabel 5.4.

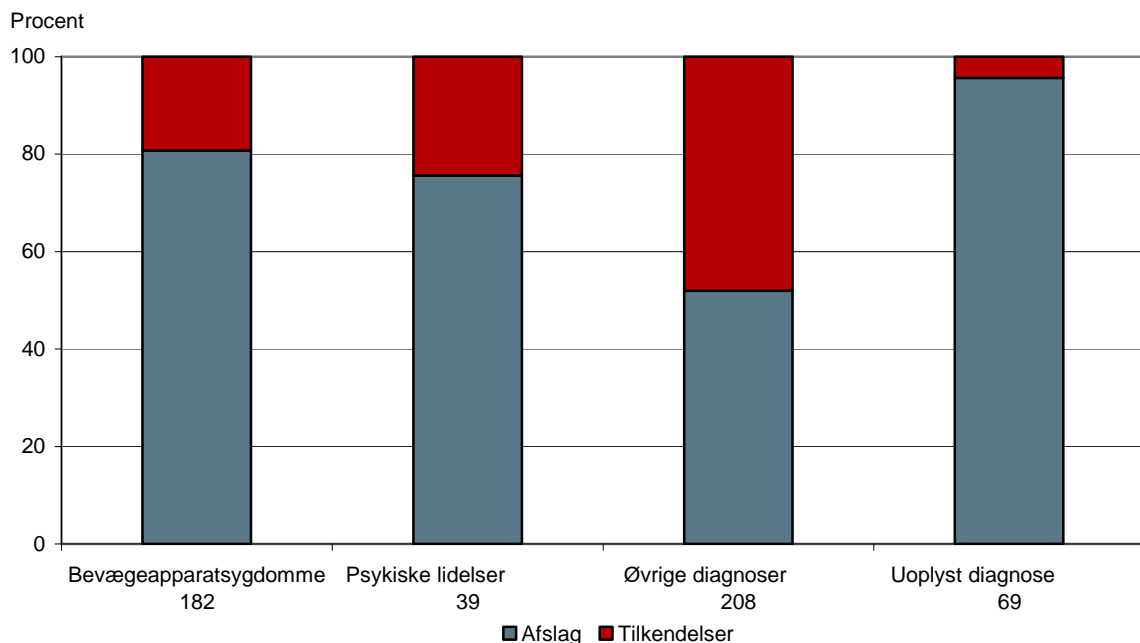
Tabel 5.4 Ansøgninger om førtidspension fordel på diagnose. Procent 2012

	Bosat i udland	Bosat i Danmark
Øvrige diagnoser	35	30
Bevægeapparatsygdomme	29	20
Psykiske lidelser	25	49
Uoplyst	11	1
I alt	100	100
Antal ansøgninger	636	17.229

Note: I tallene indgår ikke 209 ansøgere, som er afvist af formelle årsager, men alene 636 realitetsbehandlede ansøgninger

Fire ud af fem ansøgere bosat i udlandet med bevægeapparatsygdomme får afslag

Ansøgere bosat i udlandet med bevægeapparatsygdomme fik hyppigst afslag på ansøgningen om førtidspension. I 2012 fik 80 procent afslag på ansøgning om førtidspension, og 20 procent tilkendt førtidspension. En næsten lige så stor andel, nemlig 76 procent, af ansøgerne med psykiske lidelser fik afslag, mens 52 procent med øvrige diagnoser fik afslag på deres ansøgning om førtidspension, se figur 5.5.

Figur 5.5 Andel af afslag og tilkendelser af førtidspension til personer bosat i udlandet fordelt på diagnose. Procent. 2012

5.7 Ansøgere om førtidspension bosat i udlandet har næsten altid været i forudgående beskæftigelse

98 procent af ansøgerne bosat i udlandet har været i beskæftigelse forud for ansøgningen om førtidspension.

En ansøgere, der har været i beskæftigelse, har oftest været ansat i brancherne "offentlig administration, undervisning og sundhed" efterfulgt af "handel og transport mv." samt "industri, råstofudvinding og forsyningsvirksomhed," se tabel 5.5.

Tabel 5.5 Ansøgninger fordelt efter forudgående tilknytning til arbejdsmarkedet. Procent 2012

	Bosat i udlandet
Har ikke været i beskæftigelse	2
Offentlig administration, undervisning og sundhed	19
Handel og transport mv.	18
Industri, råstofudvinding og forsyningsvirksomhed	12
Bygge og anlæg	10
Erhvervsservice	7
Kultur, fritid og anden service	7
Landbrug, skovbrug og fiskeri	2
Information og kommunikation	1
Finansiering og forsikring	0
Ejendomshandel og udlejning	0
Uoplyst	22
I alt	100

Ankestyrelsens statistikker
Førtidspension

Årsstatistik 2012

BILAG

Ankestyrelsen

Bilag 1 Indsamling og behandling af data

1.1 Indsamling

Kommunerne og de sociale nævn udfylder et statistiskskema for hver førtidspensions sag, de træffer afgørelse i. Kommunerne og nævnene har fra 2010 alene skulle indberette afgørelser efter 2003-ordningen. Skemaerne skal være indsendt til Ankestyrelsen senest d. 7. i måneden efter, at afgørelsen er truffet.

Kommunerne og nævnene indberetter afgørelser vedrørende førtidspension efter lov om social pension (2003-ordning).

Nytilkendelser af førtidspension

Afgørelserne omhandler ansøgninger fra personer, som ikke tidligere har modtaget pension og afgørelser angående ændringer. Hvis der er truffet flere afgørelser om den samme person, vil personen dermed indgå i statistikken hver gang, der er truffet en afgørelse. Årsstatistikken er således en afgørelsesstatistik, idet statistikken dækker antallet af afgørelser frem for antallet af personer. Der er dog årligt under 50 personer, der indgår i statistikken mere end én gang.

Øvrige typer af sager

Udfaldet af kontrolsager, hvor der foretages fornyet undersøgelse, er ligeledes indberettet uanset resultatet. Nævnene har også indberettet afgjorte ankesager. Dermed anskues en ankesag som en selvstændig sag i statistikken. Remonstrationssager³ indgår også i statistikken, hvor indberetningen foretages af den instans, der har truffet afgørelse i sagen.

1.2 Skemaindhold

Fælles for de udfyldte statistiskskemaer for såvel den nye som den gamle førtidspensionsordning er, at de først og fremmest indeholder oplysninger om pågældende ansøgers personlige forhold såsom familie-, bolig-, økonomiske, helbredsmæssige forhold. Dernæst indeholder de udfyldte skemaer oplysninger om sagsbehandlingen, herunder blandt andet måned og år for sagens påbegyndelse og afgørelse, sagens art og udfald samt måned og år for en eventuel genvurdering af sagen.

³ Hvis en pensionsansøger klager over en instans afgørelse, og instansen på baggrund af klagen genvurderer afgørelsen, er der tale om en remonstrationssag. I denne statistik indgår remonstrationssager kun, hvis genvurderingen har ført til en ændret afgørelse. Instanserne indberetter ikke remonstrationssager, som ikke fører til en ændret afgørelse.

Statistikskemaerne, som gælder for afgørelser efter den nye ordning, indeholder som noget nyt oplysninger om ansøgerens længste kompetencegivende uddannelse, samarbejdspartnere under pensionssagens behandling samt hvilke ressourceprofilelementer, som er tillagt særlig vægt ved afgørelsen.

1.3 Behandling af skemaoplysninger

Efter fremsendelse af statistikskemaerne er ovennævnte data løbende kontrolleret. Opdages fejl og/eller mangler, er indsenderen af statistikskemaet blevet kontaktet med henblik på afklaring eller komplettering af de afgivne oplysninger.

Fra 2008 og frem er der foretaget en validering af antallet af kommunernes indberetninger. Valideringer er foretaget i forhold til Beskæftigelsesministeriets Dream-register. Fra 2009 er kommunerne desuden blevet bedt om at bekræfte antallet af indberetninger til Ankestyrelsen, og der er blevet fulgt op med telefonisk henvendelse.

I løbet af 2012 er der udgivet kvartalsvise opgørelser over antallet af afgørelser og nye ansøgninger i 2012. De kvartalsvise opgørelser er afsluttet ved udgangen af det efterfølgende kvartal. Kvartalsopgørelserne og årsopgørelsen er ikke helt sammenfaldende. Det skyldes blandt andet, at flere kommuner først har indsendt deres afgørelser efter fristens udløb, samt at en række ukomplette og fejlagtige indsendelser først har kunnet rettes efterfølgende. Materialet, som indgår i denne årsstatistik, er senest indgået 17. maj 2013. Senere indsendte indberetninger er således ikke medtaget i det materiale, der her foreligger.